

Historier fra Balle Sogn
2020

Balle Kirke. Jørgen Michaelsen - 2016

Buskelundvej 11, 1962

Historier fra Balle Sogn

Balle Sogns
Lokalhistoriske Forening

2020

Forord

13. udgivelse af "Historier fra Balle Sogn"

Det er med glæde, at foreningen igen kan udgive et hæfte.

Nogle personer har velvilligt været medvirkende til at lave nogle artikler, som kan læses i dette hæfte. Vi har også fundet udklip af historie hos Silkeborg Arkiv og tidligere udgivne bøger.

Vi har erfaret, at hæftet i stor udstrækning er købt af personer med interesse for lokalhistorie fra Balle sogn. Hæftet er dels brugt som samleobjekt eller som julehilsen til familie og venner.

Vi prøver så vidt muligt at bringe både nyere og gamle historier fra hele sognet, og for at vi kan blive ved med det, har vi brug for, at I læsere også kommer med fortællinger. Hvis I har en god ide til en lokal historie eller en ting med historisk interesse, som Lokalhistorisk Forening kunne arbejde videre med, vil vi være meget taknemlige for en henvendelse.

Kontakt da en fra bestyrelsen, der vil tage en snak om det.

Alle vore medlemmer modtager automatisk et hæfte årligt.

Hvis der er ønske om at købe flere hæfter, kan det ske ved at kontakte et bestyrelsesmedlem, der altid ligger inde med nogle hæfter.

Prisen for et hæfte er 25 kr. Hvis hæftet skal sendes pr. post kommer der porto oveni.

Obs.: Foreningen er meget interesseret i at få lov til at låne – kun låne – billeder eller andre effekter, som viser noget om dagliglivet, personer, huse, gårde eller landskaber, alt hvad du synes, der kan være af interesse for Balle Sogns Lokalhistorie.

Vi håber, at hæftet bliver til glæde for dig og din familie.

Bestyrelsen

Indhold

**Poul Jensen Bak med familie på Lundegaard,
Buskelundvej 5, Hvinningdal**

Fra Silkeborg Arkiv side 5

Kendte musikere fra Balle Sogn

Fra Silkeborg Arkiv side 11

**Richard Elkjær, Kongshedevej 9, Overgaard,
Balle Sogn**

Fra Silkeborg Arkiv side 31

**Hans Asmussen Jæger fra "Skovly",
Daltoften 74, om sin tid på "Vester Kejlstrup"**

Fra Silkeborg Arkiv side 34

Små træk fra 2. verdenskrig i Balle sogn.

Fra Silkeborg Arkiv side 39

Else Jensen fra Balle emigrerede til Canada

Af Else Jensen, Vancouver side 54

© 2020 Balle Sogns Lokalhitoriske Forening
Oplysninger fra hæftet, må gerne benyttes med henvisning til kilde.
Billederne i hæftet er fra foreningens arkiv m.fl.

Redaktion:
Else Drejer
Frede Skipper

Korrektur:
Jørgen Stadel

Layout, dtp og omslag: Frede Skipper

Hæftet koster 25 kr. og kan købes hos bestyrelsens medlemmer:
Else B. Drejer, Frank Jægers Vej 41, 8600 Silkeborg - tlf. 2146 8283
elsebaydrejer@gmail.com

Bodil Skov, Øster Bordingvej 54, 8600 Silkeborg - tlf. 8685 5220

Jørgen Stadel, Siøvej 11, 8370 Hadsten - tlf. 8691 4270 / 2692 4543
jstadel@mail.dk

Villy Larsen, Hvinningdalvej 67, 8600 Silkeborg - tlf. 2176 3971
villy.larsen@fibermail.dk

Jens Bechmann Eriksen, Langstrømpevej 39², 8600 Silkeborg
Tlf. 2329 3015
eb.jb@mail.dk

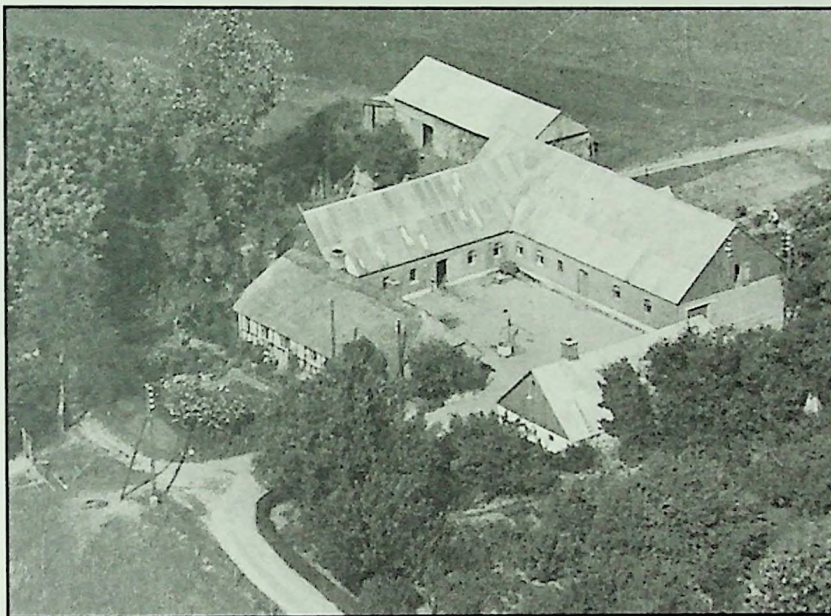
Samt hos:
Silkeborg Arkiv, Hostrupsgade 41 A - tlf. 8722 1924

Forlag: Lokalhitoriske Foreninger i Silkeborg Kommune.
"Historier fra Balle Sogn" er udgivet i samarbejde med Silkeborg Arkiv.
Trykt hos Silkeborg Kommunes Indkøbskontor.

Poul Jensen Bak med familie på Lundegaard, Buskelundvej 5, Hvinningdal

Fra Silkeborg Arkiv

Poul Jensen Bak, der overtog gården den 4. oktober 1918, er født den 4. august 1881 på Tjørnly, Balle Nørremark. Han dør den 15. oktober 1958 i Skæggær, Balle sogn. Han blev gift den 18. november 1919 i Gødvad præstegård med Mette Marie Jensen Lemminger født den 6. juni 1890.

Lundegaard

De får børnene:

- Ejvind Rasmus Jensen Bak født den 15. august 1920. Gift i Balle Kirke den 16. december 1949 med Marie Liljendal Valbjørn født den 15. november 1927.
- Jens Egon Bak født den 17. oktober 1921. Gift i Balle Kirke den 16. september 1947 med Ellen Margrethe Pind, født den 17. maj 1924.

- Hans Erik Bak født den 11. maj 1925. Gift den 12. juni 1952 med Mette Marie Valbjørn Christensen, født den 18. maj 1931.
- Elli Marie Bak født den 11. april 1930. Ugift, var kantineleder hos Neckelmann, Alderslyst.

Poul Jensen Bak tjente som ung på øerne, var soldat i København og var derefter på Hjortholm Gods, Langeland. Først et år som landbrugselev og derefter fra 1906 som forvalter i ½ år. Han var også et smut i Tyskland, inden han vendte tilbage til Skæggær, hvor han boede på Hvamborg, Sindingvej og kørte taxa og rutebil.

Poul Jensen Bak kører taxa

I 1913 købte Poul Bak og hans bror Niels gården Nørre Lie, Vrejlev, Vendsyssel, som de havde til 1915, da Niels skulle ind til sikringsstyrkerne. Poul Bak var blevet syg og boede hjemme. Han begyndte igen med taxakørsel og køreskole indtil den 1. oktober 1918, da han købte Lundegaard.

Poul Jensen Bak overtager gården med besætning bestående af 2 heste, 9

kreaturer, 2 får og 3 svin. I 1938 får Poul Bak indlagt lys og kraft.

Da Mette Marie og Poul Bak fik børn, forlangte Mette Marie, at snapsen blev droppet og kortene lagt væk. Så galt gik det dog ikke, men når man havde fået en snaps, stillede Mette Marie flasken ud i køkkenskabet.

Poul Bak sidder i flere bestyrelser

Poul Bak sad i sognerådet 1930 – 46, var kasserer 1943 – 46. Han sad i skolekommissionen 1935 og ved stormødet, hvor Hvinningdal nær havde mistet deres skole til fordel for en stor tilbygning til skolen fra 1930 i Lysbro, hvor skolebørnene fra Hvinningdal så skulle have gået, rejste gårdmand Poul Bak fra Hvinningdal sig og udbrød "Hvinningdal uden skole, aldrig" og således blev det. I stedet blev 18 elever overført fra Lysbro til Hvinningdal skole. Poul Bak sad også i menighedsrådet og var medlem af bestyrelsen for Silkeborg Andelsmejeri.

I 1952 solgte de gården til sønnen Jens Egon Bak og flyttede i et hus Sindingvej 20A, Skæggær, som Mette Maries forældre havde haft.

Poul og Mette Marie Bak

Mette Marie skriver:

Det er nogenlunde skrevet i Maries sprog, dog er det på enkelte punkter nutidsskrevet og uden dobbelt aa m.m. (*Redigeret af Erik Thisted 2011 og 2013*)

Da vi kom til gården i Hvinningdal, var der cementgulv i køkkenet, og gulvene i stuerne var ikke gode. Vi havde rationeringskort efter første verdenskrig, hver aften fik vi bygvandgrød og et par rugmellemmadder bag efter. Den smule mælk vi fik hjem, skulle grisene og kalvene have. Vi fik også tit spegesild, der var kun lidt høns, men året efter fik jeg høns lagt på æg, så blev der kyllinger at slagte og høns også med tiden. Et år havde jeg 200 kyllinger ruget ud. I 1931 fik vi en kasse med kyllinger over fra Niels Overgaard i Øster Bording, det var jo noget lettere.

Året efter, vi kom til Hvinningdal, fik vi så lagt trægulv i køkkenet og nye brædder i de to stuer, det var dejligt.

Vi havde sådan en dejlig ko, en hvid og sortbroget, og når hun kælvende, fik kalven lov at drikke ved den en månedstid, så kostede kalven en 25 – 26 kr. Det var fint for en dejlig fed kalv, ja det er sært at tænke på.

Det var små kår

Opvaskevandet skulle grisen have, vi havde også en ko som gerne ville drikke det. Det skulle vi også samle, mens jeg tjente. Så hentede jeres far skyllevandet på mejeriet et par gange om ugen, som både køer og grise fik. Det var dyrt at få både køer og grise sat ind, der var en griseso som døde og smågrisene gik samme vej, og pengene var der få af. Så skulle vi have husene tækket, der var stråtag på alle husene og markene var også forsømt, men jeg syntes nu, at vi godt kunne være vores arbejde bekendt, da vi rejste derfra. De unge syntes nok, at vi kunne sagtens? (*mon dog*). Der skulle også nye markredskaber til i vores tid, og tærskværk, ja vi måtte de første år gå bag hestene i hestegangen, det var mit arbejde eller også at lægge i maskinen, og de to små drenge sad oppe i havren, og en skulle binde halm op, men så fik vi motoren, det var helt rart. Det varede længe, inden vi fik det sådan, at halmen selv kunne skride op på loftet. Til sidst fik vi et dejligt tærskværk, ja nu er den slået i stykker, det gør jo lidt ondt, men det er jo døde ting, og der er mange ting, som jeg

kan se nu, som var helt forkert, men det er jo ikke til at gøre om igen. Nå det varede nu ikke så længe, inden vi fik en 13 – 14 køer. Der var 5 store får, da vi kom der. En vinteraften, kan jeg huske, var vi ude at få dem ind, de lå i en stor snedrive og var nu helt godt tilpas.

Jeg er også glad ved, at I har så god en besætning alle tre.

Ja, så fik vi jo mund og klovsyge, det var strengt for de stakkels dyr. Så gik der en tid, så fik vi kastning, det var grimt, det var vistnok i 1931, da havde vi næsten ingen mælk i et helt år. Så kom tuberkuloseprøverne, da var der 4 gode køer, som ikke bestod og måtte sættes ud og så var det vel i 1940, vi fik mund og klovsyge igen, men endelig blev der orden i det igen.

1930erne var vel de værste år og så byggede vi jo i 1934-35. Først ny lade og så kostald, så havde vi den tørre sommer, da svandt det i besætningen. Det er nu ikke at forlange, at I skal forstå det. Jeres far sparede, for at vi kunne have lidt til vores alderdom og jeg ved, at han også tænkte på jer.

Medens I var små, var jeg tit med jer i skoven. Der sad vi godt i lyngen, jeg havde mit lappetøj med eller strikketøj, senere da I blev større, gik vi rundt. Vi kunne jo gerne finde noget, som var interessant. Da jeg skulle sy småtøj til I små, var det mine hvide forklæder og forskellige sager, jeg måtte bruge, for da kunne vi slet ikke købe noget småtøj, og heller ikke store ting i undertøj eller andet tøj – færdig.

Balle kommune deles

Den 17. maj 1939 havde vi den store regnskyl. Alderslyst Kirke blev bygget i 1929 og Alderslyst blev skilt fra Balle sogn den 1. april 1941 og lagt under Silkeborg. Gødvad blev skilt fra Balle i 1937 og blev selvstændig.

Poul Bak var i Balle sogneråd fra 1930 til 1940. Han var også i menighedsrådet, mejeribestyrelsen og i skolekommissionen og med til eksamen både i Balle og Alderslyst. Han stod også for udlevering af svinekort, jo der gik nogle af vores gode år, da var Ejvind 10 år, og Egon 9 år. Mange gange måtte vi selv gå og tumle med det alt sammen. Jo vi havde da karl.

50-års bryllupsdag

I dag den 18. november 1969 er det 50 år siden Poul og jeg blev gift. Jeg går og tænker igennem, det er ikke så lidt, og så prøver jeg på, om jeg kan finde bare ganske lidt godt, jeg har gjort, men jeg kan ingen ting finde. Der er mange fejl og forkerte tag, jeg har haft på det og nu er jeg snart 80 år, hvis jeg når det. I tror jo nok ikke, jeg har holdt af jeres far, men det gjorde jeg meget og det har været gensidig, ja det er ikke let at skrive om sine følelser. Min far og mor og mit hjem har jeg altid holdt meget af, men jeg kunne jo ikke sådan, som de kan nu, da var det arbejde, alle steder lange dage og lille løn. Vi kunne ikke få en kjole hvert år eller nye sko, der er også mange, der har hårdt arbejde nu, men maskinerne letter jo meget. Ja for 50 år siden en dag hvor det dængede med sne i store driver, men til aften blev det godt vejr. Jeg tænker tit på min egen bryllupsdag, den kostede os ikke meget, der var jo bare Povls brødre og min mor og far og søster, men min mor blev syg, så blev min søster hos hende, vi havde naboerne bag efter, der var heller ikke meget at holde gilde for.

Den første vinter vi var i Hvinningdal, da måtte vi slå lyng til køerne og roerne var ikke større end gulerødder, det var ikke så godt. Jeg kom til at tænke på en snestorm, vi havde den første år i Hvinningdal, det dyngede sne ned og var koldt, vi kørte i slæde og væltede et par gange, den vinter fik vi meget sne, det var ikke rart, vi havde ikke meget at brænde og ikke meget foder til køerne, det var ikke så godt.

1920 da Ejvind blev født

Søndag den 15. august 1972. For 52 år siden var det så sjældent fint vejr, så jeg syntes, at det var helt højtidelig, jeg havde fået huset gjort godt rent og bagte om søndagen og de høstede rug op ad vejen nord for om lørdag formiddag, og om eftermiddagen høstede de havre oppe ved diget, om søndagen måtte så Povl og Magnus 2 gange tur til Silkeborg med jumpen, ja det blev jo en lille dreng. Hvor havde vi det godt i Hvinningdal, da I var små og min far og mor levede, der er trykthed så længe, vi har vores barndomshjem.

I dag er det den 1. november 1969 og jeg tænker tilbage på, når vi flyttede. Førhen da var der mange, der skiftede plads, nogle fik det bedre

og andre ikke så godt, det var med hest og vogn, med skab eller kommode. Jeg husker, at vi skulle være færdig over middag, have malket og vasket op og gjort til side. Træskoen skulle vaskes, så kom der jo en efter os enten manden eller karlen, jeg havde det for det meste godt i mine pladser. Ved Jens forpagter, Øster Bording var jeg kun et år, de ville også gerne beholde mig, men så skulle jeg være ene pige, vi var ellers 2 piger der, vi var begge 15 år, så sendte morbroder Johannes bud efter mig og så rejste jeg dertil, der var jeg i 3 år. Hvor var det meget arbejde, der var kun 12 eller 14 køer, dem malkede moster Karen og jeg. Ved Jens forpagter var der 22 køer, ja for en lille løn, jeg fik 90 kr. hele året ved Jens forpagter og 100 kr. ved morbroder Johannes den første år, næste år fik jeg 20 kr. mere.

Sommeren 1914, da jeg tjente ved Jens Bak og Maren, kostede smør 95 øre pr. pund i Silkeborg og i Sinding 90 øre pr. pund, så jeg måtte cykle til Sinding, når vi skulle købe smør for at tjene de 5 øre pr. pund. Det var jo, da krigen kom, Jens var i Silkeborg mejeri. Før Silkeborg mejeri var der et lille mejeri i Lysbro, (Herningvej, nedlagt 1899), og der var ingen bro over åen, (jo, Marie husker forkert) hvor de kørte over, ved jeg ikke. Det var Niels Gadkjær i Hvinningdal, der kørte mælk fra Skægkær og Balle til mejeriet i Silkeborg, det har Niels Gadkjær fortalt. Han fik 3 kr. om dagen i 1914.

Da man gik for at besøge hinanden

Hvor kunne vi gå langt den gang i min første ungdom og barndom, hvor kunne far og mor hurtig blive færdig om søndag morgen og gå til kirke. Jeg kan så tydelig se dem gå, tit var jeg med, og da de kom herud, gik de den lange vej til Pederstrup, ja et godt stykke vest for Pederstrup og hjem igen til deres dyr. Engang ville jeg over til min søster, jeg skulle være færdig om middagen og så hjem om aftenen, jeg fulgte nu ikke altid vejen, jeg har altid været god til at finde tværs over. Så fik jeg en cykel, så var det lidt lettere. Og som vi frøs i kirken, vores fødder var det værst med. Det gjorde vi også her i Balle Kirke, det var ikke altid, at de kunne få ilden til at brænde i kakkellovnen. Nu er det jo helt anderledes.

Jeg kom til at tænke på noget, da vi boede i Kragelund skov, var der en af vore naboer, som var røgter, ja dengang var det jo ikke fodermester,

men de skulle jo heller ikke malke. Jeg var sommetider nede hos dem for at passe deres lille dreng, når konen skulle op på gården at malke. Det tog en 3 timer, eftersom de var flere til at malke, 25 øre var prisen for at malke alle de køer. Det var på Charlottenlund, som nu er udstykket.

Hvordan man sparede på ild

Så var det, vi havde en åben skorsten ikke i Øster Bording heller ikke hjemme. Ilden skulle hylles om aftenen, det vil sige de sidste tørvegløder i kakkelovnen blev lagt i den åbne skorsten og godt med aske over, så lå de fint til om morgenen, hvor de så blev lagt i komfuret. Så var der ild med det samme, der skulle spares på tændstikkerne.

Har I set en skureviske lavet af halm? Vi havde ingen børste, vi skurede borde og spande med en halmvisk og hvidt sand, ikke alt det skurepulver.

Da vi boede i Kragelund, skulle vi sommetider plukke perikon til at sætte på brændevinen og ligeså kommen, det brugte far og mor, når de var dårlig. Vi børn fik kandis i the eller også hyldethe. Vi havde jo ikke læge, fordi vi var syge et par dage og vi måtte jo selv hente ham, vi, der ikke var kørende, måtte leje en med hest og vogn.

Kendte musikere fra Balle Sogn

Fra Silkeborg Arkiv

I tidens løb har der i Balle sogn levet et par personligheder, som beherskede musikken med stor dygtighed, det drejer sig om:

Laurs Mikkelsen (1835-1922)

Laurs Mikkelsen tjenestegjorde ved 7. regiment 2. kompagni som menig nr. 9, fra den 25. maj 1864 til den 6. november 1864. Søgte om og fik erindringsmedalje 1876.

Først i 1850-erne var Laurs Mikkelsen i musik lære hos musiker Bech i Randers. Senere blev han medlem af Drewsens musikkorps i Silkeborg. Indtil 1905 var han meget benyttet som spillemand på Silkeborgegnen. Flere af Laurs Mikkelsen børn og børnebørn var dygtige musikere. Ved siden af musikken og det lille landbrug, som går helt ned til Gubsø, ernærede han sin familie som sadelmager, og blev da også i almindelighed kaldt for Laurs sadelmager.

Familien bestod af 12 børn, hvoraf Maren, som er født i 1881, blev døbt ved moderens kiste, da hun døde kort tid efter barnets fødsel. Det blev en svær tid for Laurs Mikkelsen, der nu stod tilbage med en stor børneflokk, hvoraf en var helt spæd og flere var ganske små. Men han fik hjælp fra bl.a. "Kærgaard", Balle Bygade 38, hvor hans nu afdøde kone Sidsel Kirstine Andersen stammede fra.

Laurs sadelmager havde som skik var i ældre tid, en ræveskindspose til sin violin, hvori han medførte den. Engang da han en vinterdag gik over Silkeborg Langsø for at nå over til Balle Mark, nu Alderslyst, med violinen i rævebælgen, gled han på isen. Han faldt akkurat sådan, at han fik det ædle musikinstrument under sig, hvorved det blev ilde tilredt. Han fik det dog lempet sammen igen, så det fremdeles kunne forlyste med liflig

klang, når han strøg den med buen, den var endda vist bleven bedre af det, sagde onde tunger. "Åå, mit levebrød", plejede spillemanden at sige, når slige uheld skete.

Peder Mikkelsen (1881-1980)

Peder Mikkelsen blev uddannet som mejerist, købte i 1919 en ejendom, Øster Bordingstræde 16, Øster Bording. Peder Mikkelsen har altid dyrket musik. Han spillede blandt andet sammen med gårdmand Thorkild Peter Vad, Øster Bording. Som 95-årig underholdt han beboerne på Funder Plejehjem, hvor han da havde ophold.

Peder Mikkelsens datter Herdis Engelund Mikkelsen (1916-2002) spillede cello. Hun var syerske og ugift.

Peder Mikkelsen

Thorkild Peter Vad (1880-1941)

Thorkild Vad havde "Gludbjerggaard", Øster Bordingvej 15, Øster Bording.

Han spillede valdhorn og Peder Mikkelsen spillede horn. De spillede bl.a. om morgenen ved sølv- og guldbryllupper. Når der skulle bruges musik på egnen og det ikke måtte koste noget, var det dem som underholdt, men som datteren Marie sagde, det var også derefter. Når Thorkild Peter Vad skulle øve sig, foregik det gerne ude på

Thorkild Vad

det gamle wc ved siden af hønsehuset. Han skrev også lejligheds sange sammen med en tidligere genbo Anders Kristian Sørensen, Jordkærvej 23, Øster Bording.

Anders Kristian Sørensen (1878-1933)

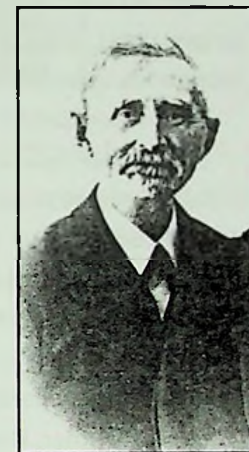
Anders Kristian Sørensen og hustru Ane Kirstine Eriksen (1881-) havde en mindre ejendom, Jordkærvej 23, Øster Bording. Han skrev lejligheds sange sammen med Thorkild Peter Vad. Anders gik også ud som arbejdsmand i tørvemosen og som teglværksarbejder, samtidig kørte han også mælk.

Mogens Peter Sørensen, kaldet Moust Winther (1852-1929)

Moust Winther havde en gård, Hvinningdalvej 88, Hvinningdal By. Han var en kendt personlighed og som musiker kendt under navnet Moust Winther. Han var mere spillemand end musiker og spillede flere forskellige instrumenter, bl.a. klarinet. Han havde som regel sin pibe i munden, når han spillede. Da han slog takt med sin ene træsko i gulvet, blev den så slidt, at den knap kunne hænge ved foden. Der var tydeligt mærke i hans violin af piberøret.

Var spillemanden nu bestilt til at komme og give musik et eller andet sted i sognet eller måske ude i et af nabosognene, var det ikke altid så lige en sag for dem at vide nøjagtigt i hvilken gård eller hus, det pågældende bryllup eller festlighed foregik. Men de garvede spillemænd havde den talemåde, som lød: "Vi skal se efter, hvor børnene sidder på møddingen, for det er der, vi skal hen, der foregår festen".

Naturligvis kunne det hænde, at spillemanden fik en tår for meget un-

Moust Winther

der festens forløb, men så fik de en blund i en krog af stuen. Efter en passende hvile, var de igen klar med deres musikinstrumenter. Når Moust Winther hen ad natten var på vej hjem, gik han gerne og spillede på sin klarinet.

Hans Rasmussen (1851-1904)

Skolelærer fra den 20. juli 1877 til den 23. november 1880 i Øster Bording gl. skole. Skolelærer 1880 - 1904 i Gl. Balle skole. Børn: Thorvald Rasmussen født den 29. oktober 1882 i Balle. Musiklærer i Silkeborg.

Hans Rasmussen var stærk tilhænger af den grundtvigske retning og friskoletanken.

Hans Rasmussen dyrkede musikken på højt plan, var med i Mogensens strygekvartet, Silkeborg. Han oprettede i Balle (Gl. Balle) et musikkorps, som han dirigerede, idet han selv spillede 1. violin.

Laurs Mikkelsen, 2. violin – Sejlingvej 2, Balle Kirkeby

Lærer Peter Petersen, bratsch - Jordkærvej 4, Øster Bording

Søren Vad, violoncel - Gludbjerggaard, Øster Bordingvej 15, Øster Bording

Carl Rasmussen, kontrabas - Gårdejer af "Vester Bordinggaard" – senere købmand i Silkeborg

Niels Lund, fløjte - Møller i Balle Huse, Øster Bordingvej 10, Balle Huse

Vilhelm Lund, klarinet - Møller i Balle sogn

Moust Winther, klarinet - Hvinningdalvej 88, Hvinningdal

Rasmus Sørensen (1911-1993)

Rasmus Sørensen havde kun en bror, Agner André Sørensen, født den 2. oktober 1905 Vester Bording. Den lille familie havde en gård, "Bundgaard" på Vester Bordingvej 5, Vester Bording, som Rasmus Sørensens farfar Søren Sørensen havde købt i 1905.

KAPELMESTER RASMUS SØRENSEN

Allerede som barn havde Rasmus stort talent for at samle på diverse ting og hans store interesse var oldtidshistorie og -sager. Således købte han ofte små gamle ting, som han igen solgte med stor fortjeneste, f.eks. købte han, før han kom i skole en ubetydelig genstand af Harald Overgaard, fra gården "Balle Overgaard" for 25 øre, men da han blev klar over, at genstanden ikke havde nogen værdi, sørgede han hurtigt for at få den solgt, men til 50 øre.

Rasmus spillede violin, inden han var 10 år. Den første undervisning fik han hos Harald Overgaards far Jens Jensen Overgaard 1864 - 1948, Harald spillede selv violin. Da hans forældre kendte skolelærer Hans Rasmussen (1851-1904) ved Balle skole, som også var født på en nabogård i Vester Bording og selv spillede i Mogensens strygekvartet i Silkeborg og hvis søn Thorvald Rasmussen, født 1882 gav musikundervisning i Silkeborg, ja så

fik han sin grundlæggende undervisning hos Thorvald Rasmussen fra ca. 10-årsalderen.

Thorvald Rasmussen blev klar over drengens evner for musikken og henvendte sig nogle år senere til kgl. kapelmester Gandy, København, og bad ham tage sig af Rasmus Sørensens videre undervisning, inden han skulle indstilles til musikkonservatoriet i København.

I en artikel i Silkeborg Avis den 8. september 1925 bliver Rasmus Sørensen omtalt som et musikgeni med store muligheder.

Herefter kom han som 14-årig til Københavns musikkonservatorium og havde under studierne og årene derefter flere arrangementer i København. Under studierne spillede han på forskellige cafeer og forlystelser i København og kunne derved holde sine forældre skadesløse, dog var hans mor meget opmærksom med at sende ham breve og pakker. Rasmus Sørensen spillede i Kaj Julians orkester både i København og på turneer rundt i Danmark. Rasmus Sørensen har også spillet i mange andre ansete orkestre. Rasmus Sørensen underholdt også solo i radioen. Han havde et ophold på 3 - 4 år på Bornholm, inden han vendte tilbage til Silkeborg.

Rasmus Sørensen fik engang ved et uheld venstre lillefinger beskadiget, så den blev stiv, men trods det store handicap for en musiker med en stiv lillefinger gav han ikke op men trænede og trænede, så han til sidst kunne klare sig.

Rasmus Sørensen dyrkede næsten alle former for musik, men den klassiske musik var helt bestemt den, som stod ham højest, men også underholdning og dansemusik udøvede han. Et fast musikstykke var altid på hans repertoire: på sin violin spillede han Kanariefuglen med stor dygtighed. Han havde en stor evne til at huske noderne, og hurtig kunne han med sin ikke altid spidse blyant nedskrive noderne på en lap papir eller

hvad der lå i nærheden. Store violinkoncerter kunne han huske udenad. Når han ved et bryllup, sølvbryllup eller anden familiefest spillede, og der skulle synges en sang, som han ikke kendte, nedskrev han hurtig nogle enkelte noder, som han så kunne spille efter.

Rasmus Sørensen har aldrig været gift eller haft et damebekendtskab, men i sine yngre år var han gerne i selskab med mange kendte damer. Han ville gerne danse og når han spillede til et bal, sørgede han gerne for, at det bød sig sådan, at han kunne få et par danse, men han fortalte de øvrige musikere, at de aldrig skulle spille en hopsa.

Efter 1959 da klaverstemmer Poul Erik Møller Jensen var kommet til byen og boede Vestergade 111, var der en fagforeningsfest på Sønderport, hvor Rasmus Sørensen spillede i det orkester, som denne aften var bestilt til at levere musikken. Da Poul Erik Møller Jensen hen ad aftenen ankommer til festen, holder Rasmus Sørensen pludselig op med at spille og henvender sig til formanden for festen for at fortælle, at da der var en bestemt person i salen, vil han ikke spille. Formanden skulle da havde sagt, at det var der jo ikke noget at gøre ved, men så fik han jo heller ikke sin betaling. Dette betød så, at Rasmus Sørensen forsatte med at spille, men meget imod sin vilje.

At Rasmus Sørensen var meget teknisk dygtig til at spille, går igen ved de forskellige samtaler, men at han spillede uden at have sjælen med i musikken. Han spillede kun for pengenes skyld. Det er en sætning, som går igen at lige meget, hvad Rasmus Sørensen foretog sig, var det for pengenes skyld. Rasmus Sørensen har da også engang udtalt: "Hvis jeg ikke får noget for det, så er det ikke mig". Han har heller aldrig dyrket musik med andre som fritidsinteresse, da det jo ikke gav noget økonomisk.

Rasmus Sørensen var ejer af PIANOHUSET, Vestergade 67, Silkeborg. Han blev kaldt Rasmus G-dur eller Rasmus mange penge. Vinduerne var

Pianohuset, Vestergade 67, Silkeborg. 1993

ret tillukkede, så der var temmelig mørkt i forretningen. Han spillede violin, klaver, flygel, harmonika, trompet m.m. De sidste år, hvor han rejste rundt og spillede, var det på et elektrisk orgel. Rasmus Sørensen underviste også, det var mest i violin og klaverspil, som normalt hjemme i huset på Vestergade 67, men han var ikke en dygtig underviser. Han havde en dame nogle timer til at passe forretningen, når han var væk i flere dage.

På sine musikturneer, hvor det var om aftenen, han optrådte, havde han god tid om dagen, hvor han da opsøgte forskellige klaverstemmere og lærte de små fiduser, som faget nu engang har og så var fiduserne og undervisningen gratis, som betød så meget for ham. Han var enorm musikalsk og blev derfor en meget dygtig klaverstemmer. Han tog rundt og stemte flygel og klaver, som han musikalsk beherskede med meget stor dygtighed. Når han forlod et hjem efter klaverstemningen, var det bare

stemt, men han var ikke så nøjeregnende med, om det fik et lille slag eller om en liste gik af, bare det kunne spille, så var instrumentets udseende lige meget. Han havde mange ideer, således fik han engang den idé med at bore huller i stemmestokkerne, som han troede ville forbedre klangen. Han var meget efterspurgt som klaverstemmer og kom på mange slotte og i finere hjem, så som Frijsenborg.

De sidste år gik det rigtig galt med hans arbejde. Således blev der ofte sendt bud efter klaverstemmer Poul Erik Møller Jensen for at udbedre de skader, som Rasmus Sørensen havde forvoldt på musikinstrumentet.

Rasmus Sørensen sørgede altid for at komme til spisetid for derved at redde sig et gratis måltid mad. Ofte er det sket, at han har været ude og spille og da han nu havde en bestilling liggende på en klaverstemning i samme by, så kunne han lige så godt forrette det ved samme lejlighed, så når han sent om aftenen var færdig med sit spil, opsøgte han familien og sad så hen til tidlig morgen (3-4 timer) og stemte klaveret, hvorefter han tog sig en lur i en lænestol for så at påbegynde cykelturen hjem om formiddagen.

At musikken betød meget for Rasmus Sørensen, var helt bestemt. Således kunne han ikke tænke sig en nytårsdag uden nytårskoncerten fra Wien, medens et par cykelryttere kun var et par dumme knægte, der lå og kørte efter hinanden. Da grandprixtiden opstod, blev han en sikker indsender af op til flere melodier, men uden nogensinde at vinde, som han engang selv sagde "Det er jo Volmer Sørensen og de andre, der er selvskevne vindere".

Rasmus havde ry for at være nærig og der var bestemt noget om snakken. Således fortælles der et hav af historier om ham. Når han var i en anden by for at spille og var nødt til at overnatte, ville han ikke ofre et hotelværelse, men sad hellere i en stol og sov. Engang han skulle spille til

et bryllup, kom han i sidste øjeblik og han havde da ikke nået at få cykelspænderne af under det første stykke musik. Når han var ude at spille til fester sørgede han for at få nogle madrester med hjem. Således spillede han om morgenen til sølvbryllup hos Klara og Aage Kristensen, Eidervej 36, Hvinningdal ved deres sølvbryllup i 1964. Inden han op af formiddagen forlod stedet, var han ude i køkkenet og få en pose brød med hjem.

Rasmus Sørensen cyklede de første mange år rundt og stemte klaverer og ofte på lange ture. I cykelkurven havde han noder m.m. og bag på cyklen sin harmonika, som David Sørensen udtrykte det: "Rasmus kunne have alt stablet på sin cykel". Således var han en juleaftensdag i Ringkøbing for at stemme et klaver og da han altid holdt juleaften hos sin bror Andre i Vester Bording, var klokken henad 20, inden han nåde frem stivfrossen i en snestorm. Når han cyklede, havde han en cykellygte i hånden. Hvis der kom en bil, tændte han lygten, for ellers sparede han batteriet. Det samme gentog sig, da han fik en knallert og senere en bil, hvor han kørte uden lys for kun at tænde det, når han nærmede sig byen eller hvis der kom modgående færdsel.

Rasmus Sørensen besøgte ofte Kragelund kirkegård og de steder, hvor hans familie havde boet således Klode mølle. Han kom ofte i sit barndomshjem hos sin bror Andre i Vester Bording. Han var da altid hos bageren for at købe noget wienerbrød fra dagen før, som han kunne have med.

Igennem lang tid gik Rasmus Sørensen og tænkte på at anskaffe sig en bil, men det var jo mange penge, som han selv udtrykte det. Carl Hjorth havde da bilhandel og servicestation på hjørnet af Vestergade og Toldbodgade og Rasmus Sørensen havde igennem lang tid gået og spurgt til en lille bil, som kunne indregistreres med gule plader. En dag Rasmus Sørensen igen havde fået vist bilen, fortalte Carl Hjort, at bilen ville stige i

pris om et par dage. En time efter mødte Rasmus Sørensen op med en skotøjsæske og ville gerne købe bilen og betale med det samme. Han åbnede skotøjsæsken, som var fyldt med pengesedler og begyndte at tælle beløbet op. Den første bil købte han i slutningen af 1950-erne og igennem årene blev det til 3 biler, som efter at være slidt op blev stillet i baggården på Vestergade 67. Bilerne brugte han til at opbevare forskellige ting, som han måske engang kunne få brug for. At hans kendskab til bilkørsel var meget begrænset, fortæller følgende. Engang han var punkteret, kørte han hjem på det flade hjul med det resultat, at fælgen var totalt ødelagt. Da man spurgte ham, hvorfor han ikke havde skiftet til reservehjulet, undskyldte han sig med, at han ikke var klar over, at bilen havde et reservehjul. En anden gang, han ville give kaffe på Pavillonon i Viborg, skete det, at han kom til at svinge op på fortovet, men skidt med det, han svingede bare tilbage til kørebanen. Ved samme køretur satte gaspedalen sig fast, så han kørte med fuld gas tilbage til Vester Bording. Engang han skulle til Kragelund kirkegård og have et par ældre damer, med var begge døre bundet med ståltråd for, at de ikke skulle falde af, og man kravlede således ind ad bagdøren i bilen.

Rasmus Sørensen fik indspillet mange store musikværker på sin spolebåndoptager fra grammofonplader lånt på Silkeborg Bibliotek. I de sidste år rejste han meget. Han var hver år 4-5 gange i Rom og Athen for at se på forhistoriske minder, for når man havde set dem i Athen og Rom, havde man set alt. Han havde gerne nogle poser-sække med sten og ruinblokke med hjem. Da han ville få stor overvægt på turen hjem, sørgede han altid for at få poserne fordelt til sine medrejsende i flyet.

Han rørte ikke spiritus og røg heller ikke, men når han var på sine udlandsrejser, tog han gerne cigaretter med hjem, thi de kunne jo sælges, når 3. verdenskrig kom. Rasmus Sørensen var ikke uden midler, således ejede han i Silkeborg, Vestergade 67, Toldbodgade 7 og 8, Ewaldsvej 8.

Ejendommene var lejet ud, men da han ikke ville ofre noget på dem, var huslejen ikke særlig stor. Flere gange havde han retssager kørende over forsømte lejligheder og en sag kostede ham 32.000 kr. i sagsomkostninger.

Igennem nogle år havde musiker Erik Hedegaard lejet nogle lokaler på Toldbodgade 8, som han brugte til musikundervisning. Til sidst måtte han holde op med at benytte lokalerne, da det regnede ned og Rasmus Sørensen ikke ville udbedre skaden.

Rasmus Sørensen var ikke senil på sine ældre dage, men han fik endnu flere ideer end de tidligere år. Han nåde da også at blive helt uenig med sin nærmeste familie de sidste par år, han levede. På familiegravstedet i Kragelund havde han et år i påsken taget adskillige kranser fra affaldsbunken og lagt dem på gravstedet. Han syntes, det var en skam, at de kranser sådan bare var kasseret. Da han begyndte at stille plastikblomster på gravstedet, blev der et opgør imellem familien og Rasmus Sørensen.

Rasmus Sørensen havde diabetes II, gammelmands sukkersyge, som slet ikke blev passet. Han spiste de sidste år på Sønderport, men ikke hver dag, til gengæld spiste han meget, når han var der for det kostede jo det samme. Hans brorsøn David Sørensens kone var ansat på stedet og kunne derved følge hans tilstand. Den 20. marts 1993 blev han fundet bevidstløs i sit hjem, siddende i en lænestol og indlagt på Silkeborg Sygehus, hvor han døde 2 dage senere. Rasmus Sørensen var de sidste år spiritist og troede fuld og fast på, at han ville blive 99 år. Bedemand Arne Kjær blev efter Rasmus Sørensens død kontaktet af spiritisterne, der ønskede hans lig udleveret, for at det kunne bisættes i Østbirk. Familien bestemte, at da han havde haft så meget imod familiegravstedet på Kragelund kirkegård de sidste år, han levede, skulle han ikke begraves der, men blev i stedet begravet fra Balle Kirke og hans urne blev nedsat på Vestre Kirkegård.

Efter Rasmus Sørensens død blev der iværksat et større oprydningsarbejde, men inden dette kunne begyndes, måtte hele lejligheden, der havde stået aflåst i 3 uger, sprøjtes og desinficeres og det tog 3 uger for 4 mand at gennemgå hans ting og få det sorteret. Rasmus Sørensen havde den idé, at en 3. verdenskrig ville komme, hvorfor han købte ekstra af alt for at kunne sælge og tjene mange penge, når krigen kom. Alt blev gemt - intet måtte smides væk. Han havde 2 lejligheder på Vestergade 67, som han rådede over, og som var en stor skrotbunke med værdier stående imellem alt skrottet, således blev der efter hans død optalt:

Ca. 500 poser kaffe

Ca. 400 poser sukker

Ca. 10.000 dåser konserver

Imellem diverse ting stod der mælk, som var over 15 år gammel. Igenem mange år havde Rasmus Sørensen opkøbt antik, bl.a. havde han købt meget dyr antik, f.eks. malerier fra "Velling Koller", bl.a. et som havde tilhørt kongehuset og som blev solgt til Tyskland. Når man tænker på Rasmus Sørensens nærighed, forstår man ikke hans forhold til sine ofte kostbare antikviteter. Flotte dyre malerier stod år efter år på gulvet imellem alt muligt affald. En større samling ravsmykker, som han havde anskaffet sig, var blot opbevaret i en havregrynsæske.

Rasmus Sørensen havde ved sin død 52 brugte klaverer stående mere eller mindre ubrugelige bl.a. af vandskade og fugt. En stor del af klavererne stod nemlig i et fugtigt udhus. Nogle af klavererne blev istandsat og solgt, medens andre blev kasseret, da det ikke kunne betale sig at sætte dem i stand. Fra firmaet Brdr. Caspersen, Århus var man ude at se på musikinstrumenterne, men de ville ikke købe dem på grund af tilstanden. Musiker og klaverstemmer Ejgil Frits Nielsen fik 12 - 15 klaverer ud på sit værksted og fik dem renoveret.

Et hav af noder (over 600) kom for dagens lys. Mange af noderne hav-

de Rasmus afskrevet for at spare udgiften til køb af dem. Efter en gennemgang af Rasmus Sørensens ejendele blev der afholdt en auktion. I hans mange gemmer fandt man en større samling dokumenter og familie billeder over tørvefabrikant Martin Ankersen, Engesvang. Flere papkasser blev via en brorsøn, David Sørensen videregivet til Lokalhistorisk arkiv i Engesvang.

Bygningen Pianohuset Vestergade 67 med 4 lejligheder og baghus var totalt forsømt og gammelt skrammel stod overalt i gården og haven. Det viste sig, at jordværdien var større end ejendomsværdien og hele bygningen blev nedbrudt og fjernet til en pris af 300.000 kr. Matriklen, Vestergade 67 blev solgt til Midtjysk Boligselskab for 700.000 kr. til overtagelse den 1. oktober 1993.

Niels Hedegaard Rasmussen (1879-1965)

Børn: Aksel Rask Hedegaard født den 24. februar 1909 dør den 2. marts 1981.

Aage Rask Hedegaard født den 11. maj 1912. Gift ved Odder/Skanderborg - var mejerist.

Erik Rask Hedegaard født den 8. april 1924 Balle.

Niels Hedegaard var ringer og orgeltræder i Balle Kirke. Det skete ofte, at Niels Hedegaard glemte at ringe solen op eller ned. Lærerinde frk. Karen Jensen fra Alderslyst var organist ved Balle Kirke og Niels Hedegaard trådte luftbælgen til orglet. Det skete, at man i kirken kunne høre frk. Jensen sige: "træd træd", når orglet fik for lidt luft.

Niels spillede violin og hvis han var sur eller det ikke passede ham, stod han med ryggen til publikum. Han spillede ved flere lejligheder sammen med Morten Vad fra "Kærgaard" i Balle Kirkeby.

Der går mange historier om Niels Hedegaard og Morten Vad. En af dem er fra Sinding Forsamlingshus, hvor de spillede til et bryllup. Man

var færdige med at spise, og dansen var godt i gang, da gæsterne en efter en skyndsomt forlod dansegulvet. Niels Hedegaard tænkte, om der var noget i vejen med musikken og lod da også en bemærkning falde til Morten, der rystede på hovedet. En af gæsterne blev spurgt, men nej, musikken var helt fin. Pludselig så man, Niels Hedegaard styrte ud ad døren og om bag kirkegårdsmuren. Her sad man på hug ved siden af hinanden med bukserne nede, da maden åbenbart havde været for kraftig. Det fortælles, at 20-30 personer i løbet af kort tid måtte om bag kirkegårdsmuren.

Aksel Rask Hedegaard (1909-1981)

De to drenge Erik og Aksel var begge meget musikalske, bl.a. spillede de i Johs. Jensens orkester i Silkeborg, og afløste ind i mellem under sygdom i et af de kendte orkestre i København.

De gik også ud og spillede til bal, sølvbryllup m.m. Lokalt kaldte man deres orkester for "Balle spandrække". Der gik mange historier om dem.

Erik Rask Hedegaard

Erik Rask Hedegaard (1924-2007)

Erik spillede i 1974 bl.a. følgende instrumenter, trommer, valdhorn, trompet, guitar og violin. Han spillede meget til bl.a. sølvbryllup. I nyere tid 1990-erne spillede han stadig og Valborg sang til. Erik Rask Hedegaard blev i en sen alder gift med Valborg, født ca. 1911.

Valborg (1911-)

Flyttede fra Århus til Ellingvej 14, Funder sogn i 1944, idet hun måtte skjule sig for tyskerne. Hun har tidligere været gift. Ejendommen Ellingvej 14, Funder, brændte i 1956 men blev genopbygget.

Valborg lejede et areal ud vest for ejendommen midt i 1960-erne på ca. 45.000 m². til Silkeborg Motorsport og derved opstod Ellingbanen. Der har været tale om lejemål på 5 år af gangen. Omkring år 2000 blev der lavet en lokalplan, som gav Ellingbanen mulighed for at blive på stedet, men Valborg var ikke interesseret i at sælge.

Valborg har siden 1988 været meget svagtseende - blind. På gården i Elling har de haft hundepension samt islandske heste. De boede i en periode på gården "Kongshus" Hestehavevej 5, Balle Kirkeby, som da var i stærkt forfald. De havde en hundepension på gården og det hele var noget forfærdelig rod.

Erik Rask Hedegaard solgte gården i 1993 til Inga og Torben Vinderslev Nielsen. Den var da så stærkt forfalden, at man valgte at nedbryde den. Valborg og Erik Rask Hedegaard flyttede tilbage til gården i Funder. I 2000 havde de stadig nogle heste på gården. Stuehuset var så dårligt, at det ikke måtte bebos, hvorfor de havde en stor beboelsesvogn stående på ejendommen. De boede dog i et hus, som de havde i Funder Kirkeby.

Erik Hedegaard spillede stadig i 2002 i Rosengårdcentret sammen med blandt andet Jens Andersen på 100 år.

Morten Vad (1886-1968)

Morten Vad spillede flere forskellige instrumenter, men ikke trompet Han har skrevet forskelligt folke- og dansemusik. Noderne findes på Silkeborg Arkiv.

Morten Vad

Morten Vad og Niels Hedegaard spillede sammen og i enkelte tilfælde havde de en tredjemand Søren Skovlund med. Søren Sørensen Skovlund, født den 10. marts 1880 Balle - dør den 6. marts 1968 i Balle sogn.

De spillede blandt andet i Bjerregaards orkester, Kjellerup.

Søren Sørensen Skovlund (1880-1968)

Familien Skovlund dyrkede klassisk musik. Søren spillede ved specielle lejligheder sammen med Morten Vad og Niels Hedegaard, alle fra Balle Kirkeby.

Vagn Skovlund (1914-2009)

Vagn Skovlund blev født den 8. marts 1914. Vagn blev gift med Lis. Vagn Skovlund tog juridisk embedseksamen i 1941 og var landsretssagfører og ejendomsadministrator i København. Han var så sent som i 1987 direktør for Nordisk Ejendomsforvaltning A/S. I 1974 blev Vagn Skovlund udnævnt til Ridder af Dannebrog. Vagn Skovlund spillede violin og var en dygtig

komponist. I årene frem til 1973 havde han komponeret 86 melodier, der strakte sig fra børnesange over populære slagere til marcher. Han har bl.a. komponeret "Hattenæsvalsen". Vagn Skovlund fortæller i en artikel i Midtjyllands Avis den 30. december 1987: "Jeg var søn af musikglade forældre, idet mor, Herdis Skovlund, var pianist og klaverlærerinde, mens far, Søren Sørensen Skovlund, var violinist og i øvrigt elev af kongelig kapelmusikus Vilhelm Bartholdy".

Indsamlet ved samtale med:

David Sørensen, Vester Bording

Ejgil Fritz Nielsen, Knudstrup

Poul Erik Møller Jensen, Alderslyst

Erling Bak-Andersen, Balle

Richard Elkjær, Kongshedevej 9, Overgaard, Balle Sogn

Fra Silkeborg Arkiv

Richard Skovgaard Elkjær, født den 20. januar 1914 i Elkjær Sdr. Felling sogn. Forældre: Gårdmand Christian Jakob Elkjær og Kirsten Marie Grønborg.

Richard Skovgaard Elkjær var ugift.

Richard havde en bror og en søster, der var gift med kromanden på Funder kro.

I 1950-erne havde han i en periode Peder Korsbakke, Funder Nørhede, med familie boende i det dengang allerede gamle og dårlige stuehus. Lejen var, at han skulle spise hos dem. Han solgte en del kartofler og ofte kunne man finde ham sent om aftenen i gang med at sortere kartofler ved skæret af en lommelygte.

I 1950-70-erne samlede Richard Elkjær hver forår tusindvis af mågeæg, som han solgte til bagerne i Silkeborg, noget som dengang var meget brugt. Han havde en robåd liggende i Mågedammen, som han brugte, når han samlede æg. Midt i Mågedammen var der dengang en lille ø.

Richard Elkjær opsøgte bestemt ikke folk, men kom dog ganske få steder. Han undgik specielt kvinderne og talte ikke meget, men han vidste altid god besked med alt om alle.

Når man havde fået besøg af Richard Elkjær, var han ikke til at slippe af med igen. I en periode tilså han Verner Henriksens hus, Overgårdvej 14, når han ikke boede der. Richard Elkjær havde nøgle og gik ind fast hver søndag eftermiddag og så fjernsyn, som han så ikke var til at drive fra. Han havde aldrig selv haft fjernsyn.

Richard Elkjær har gerne haft noget fedekvæg, som han solgte, når tid var. Engang havde han en fuldvoksen tyr, som skulle leveres på slagteriet. Den havde aldrig fået ring i næsen, som var påbudt ved lov. Tyren var ganske fredelig, påstod Richard, men vognmanden Viggo Skov var ikke helt glad ved situationen.

Richard bor i stalden

I 1990 var stuehuset så dårligt, at Richard Elkjær valgte at bo i den af ham opførte kostald i 1989-90. Han boede i det ene hjørne i kostalden, hvor han havde stablet nogle halmknipper op. Stuehuset stod der stadig i 2003. Bag hallen under et halvtag stod der i 2003 en mellemstor campingvogn tilsluttet strøm fra hallen. Det så ud til at campingvognen havde stået der i nogle år, godt gemt syd for hallen. En lille og ældre campingvogn stod nord for hallen.

Da han havde bestemt, at han ville opføre en ny hal, henvendte han sig til en nabo, muremester Ejner Rohde og bestilte ham til at bygge hallen. Ejner Rohde trak opførelsen af hallen ud, da det var et stort og dyrt byggeri for Richard Elkjær. Men han havde bestemt, at han ville have bygget en hal og da han nok mente, at Ejner Rohde var bange for sine penge (og det var han), fik Richard Elkjær banken til at sende en bankgaranti til Ejner Rohde, at pengene var til stede.

Ejner Rohde prøvede nu at komme uden om byggeriet ved at forklare Richard Elkjær, at de skulle bruge vand til byggeriet og det duede ikke med vand fra Mågedammen, som Richard Elkjær selv brugte, da cementen ikke kunne med mosevand, som kun var en undskyldning fra Ejner Rohde.

Richard Elkjær fik da indlagt kommunal vand og så kunne Ejner Rohde ikke undskylde sig mere.

I 2001 opsamlede Richard Elkjær regnvand og hentede vand i Mågedammen ca. 500 meter øst for ejendommen, da han ikke ville betale for det her dyre vand, når han kunne få det helt gratis.

I 2001 havde han 6 køer/kvier + en amme kalv gående i stalden. Dyrene så sunde og raske ud. For nogle år siden var Richard Elkjær anklaget for at vanrøgte sine dyr, og inden han opførte den nye stald i 1989-90, måtte han i nogle år have sine køer opstaldet om vinteren i lejede lokaler hos søsteren på Funder Kro. Han slog græs til kreaturerne i vejgrøfterne og transporterede græsset hjem på sin cykel eller traktor og vogn.

I 2003 havde han kun et par køer og nogle får, som en nabo Hans Christian Papsø tilså.

I 1970-erne pløjede og gødede han jorden, inden den skulle tilsås, men jorden blev aldrig tilsået og blev totalt sammengroet og sprang i lyng

flere steder. Richard Elkjær havde en stor traktor med skovl stående, som han nødigt brugte. Omkring ejendommen var arealet rodet og totalt forsomt.

Helbredet svigter Richard Elkjær

Richard Elkjær er en ganske tynd og lille mand, dårlig klædt og altid med en stor strikket hue. Hans hoved ryster og drejer snart den ene vej og snart den anden. I 2001 er han blevet Jehovas Vidne.

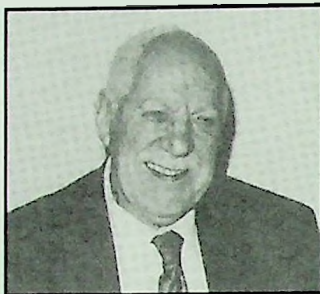
Richard Elkjær begyndte at få mad fra Kragelund Plejehjem og kom vinteren 2003 på plejehjemmet, men i starten kom han stadig på ejendommen og så til sine dyr. Maj 2003 kom han tilbage og boede på ejendommen, men nu med tilsyn. I 2003-04 kom han så på Sejs Plejecenter og døde den 3. august 2009. Han er begravet på Funder Kirkegård.

Leveret mælk til Funder Mejeri under nr. 62 af Richard Elkjær.

Oktober 1945 - oktober 1946:	18.939 kg.
Oktober 1946 - oktober 1947:	9.504 kg.
Oktober 1948 - oktober 1949:	12.484 kg.
Oktober 1950 - oktober 1951:	12.185 kg.
Oktober 1953 - oktober 1954:	11.971 kg.
Oktober 1958 - oktober 1959:	5.184 kg.
Oktober 1962 - oktober 1963:	3.305 kg.
Oktober 1966 - oktober 1967:	3.505 kg.

Hans Asmussen Jæger fra "Skovly", Daltoften 74, om sin tid på Vester Kejlstrup

Fra Silkeborg Arkiv

Hans Jæger

Den 8. marts 1945 overtager Hans Asmussen Jæger "Skovly", Daltoften 79, Balle. Hans Asmussen Jæger er født den 22. december 1909 i Kokborg Gl. Skole, Thyregod sogn. Han dør den 21. marts 1997 Balle sogn.

Blev gift den 8. juni 1934 i Balle Kirke med Gerda Marie Sørensen, født den 29. april 1915 i Baunshøj, Balle Huse. Hun dør den 11. januar 2001 Ballelund plejehjem.

Børn:

Gert Jæger født den 21. juni 1935 Lemming sogn.

Gift med Anna Margrete.

Irmelin Jæger født den 23. august 1940 Lemming sogn.

Gift med Erik.

Birte Jæger født den 20. juni 1942 Lemming sogn.

Gift med Egon.

Astrid Asmussen Jæger født den 17. marts 1950 Balle sogn.

Gift med Svend

Hans Jæger tjente på forskellige godser

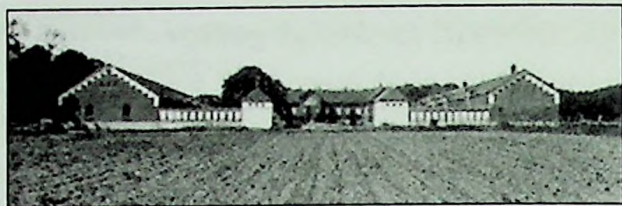
Hans Jæger har en fortid på Mejlgaard Gods, Glesborg, Sanderumgaard Gods, Odense, Pandebjerg Gods, Nykøbing Falster, Rosenholm Slot, Hornslet, og Vester Kejlstrup i Balle sogn.

Mejlgaard Gods, Glesborg

Rosenholm Slot, Hornslet

Vester Kejlstrup, Silkeborg

De startede med et statshusmandsted på 19 tdr. land i Lemming. I 1945 flyttede de så til Balle, hvor de startede med 4 køer og 2 heste. I 1952 er normalbesætningen på 9 køer + opdræt og 2 heste, og der fedes ca. 30 svin årligt. Hans Jæger har drænet jorden, installeret vandværk og malkemaskine m.v. Han havde stor fjerkræavl og byggede en stor to etage bygning til høns.

Der blev leveret mælk til Andelsmejeriet i Silkeborg, hvor Hans Jæger fik en mælketur, som han kørte indtil 1946.

Han var i nogle år medlem af aften- og ungdomsskolenævnet.

Var med til udstykning af Daltoften kvarteret

Hans Jæger var syg af spekulation over udstykningen af gårdens jordarealer. I en lang periode havde han Herluf Sørensens søn Pauli Hvam Sørensens til at malke, inden Pauli tog i skole og igen til aftenmalkningen.

Hans Jæger byggede en ny ejendom i 1973 på nordsiden af den nye Nordre Højmarksvej, da området på sydsiden af Nordre Højmarksvej skulle udstykkes til parcelhusgrunde.

Hans Jæger ville ikke sælge ejendommen til Silkeborg kommune, men begyndte selv udstykningen af Daltoften og noget af Dalvejen. I 1973 indtraf oliekrisen og parcelhusgrunde var usælgelige, både for Kommunen og Hans Jæger. Efter en tid kom der igen gang i byggeriet og Hans Jæger klarede sig igennem. Den nye ejendom på den anden side af Ndr.

Højmarksvej blev bygget i denne periode og der var virkelig tale om at spare på byggeriet.

Hans Jæger sang i Balle Kirke på sine ældre dage.

Hans Asmussen Jæger fortæller om sin korte tid på Vester Kejlstrup

Den 1. november 1931 kom jeg så til Vester Kejlstrup ved Silkeborg. En plads jeg havde søgt efter en annonce i Herregårdens Adressetiende, som forkarl på en gård på 500 tdr. land uden ellers at kende til den. Der var 2 km til Silkeborg, hvor jeg havde en moster, så det kunne være rart nok at komme i nærheden af noget familie.

Den 2. november var vi 6 mand, som stillede i stalden og fik anvist de heste, vi skulle følge, samt en stor langlemmet forvalter i fuld krigsmaling dog uden stok. Han skulle være arbejdende forvalter og jeg nr. 1, så var der en mand til nr. 2, der også skulle spise i elevstuen. Resten var løsarbejdere, som spiste i folkestuen nedenunder, hvor de også havde værelser i en høj kælder. Vores værelser var ovenover. Den 3. november var vi kun os tre, så kom der et par andre den 4. november, men den 5. november rejste nr. 2, og den 6. november var der kun forvalteren og jeg samt en daglejer. Jeg fandt så ud af, at forvalteren havde slået de andre ned på halmloftet eller i mølletriet, når de ikke lige reagerede efter hans hoved eller havde svaret igen. Så jeg tænkte noget på, hvornår blev det min tur. Når vi spiste morgenmad i elevstuen, hvor der om natten var "hundehus", blev der lagt en avis over eventuelle "visitkort". Så tog forvalteren sin mad med ind på sit værelse i stedet for at klage til vedkommende. Først om middagen kom ejeren til syne, med en pude på hovedet for sine tømmermænd og snakkede om arbejdet. Hen på eftermiddagen så vi bilen køre til byen igen. Han opholdt sig mest på kro, det gik jo ud over gården.

Manglede folk når der skulle tærskes

Vi havde ingen ordentlige redskaber, vogne og seletøjet var elendigt. Vi udførte det, vi kunne nå. Af og til havde vi nogle løsarbejdere også nogle, der ikke havde begreb om landbrugsarbejde. Der var jo mange arbejdsløse dengang, og landbruget var i stor krise. Af og til var vi jo nødt til at tærske med det mandskab, vi havde. Det var et gammelt lokomobil og et 48" tærskværk med presser. Vi skulle jo nu helst være 5-6 mand for at køre nogenlunde, så det kneb.

Jeg skulle ud om morgenen og fyre op og smøre i stedet for staldtjeneste og så både skære bånd og lægge i hele dagen. Negene var flade og stive af tidsler og brændt sammen i gulvet. Om aftenen stod der så et læs kornsække, som skulle bæres ind, fordi der ikke var en mand til det. Men vi kunne jo være stoppet lidt før, så vi kunne hjælpe hinanden at få det gjort inden aften.

Så en dag sagde jeg stop og gik ind og vaskede mig og spiste. Så kom forvalteren, da han og en daglejer havde båret kornet ind. Så blev der røg i køkkenet! Det var inde på mit værelse, og der havde han ikke noget at gøre. Da jeg vidste, hvordan den herre afgjorde sine affærer, tog jeg en hurtig beslutning og borede hovedet i maven på ham, så han gik tilbage i min håndvask, hvor en vandhane tilfældigvis tog fat i hans livrem, så han ikke kunne komme derfra. Og imens svingede jeg næverne, men hidkaldt af spektaklet og pigerne i køkkenet, kom chefen ind og lidt for tæt på, så han også fik et klap på kinden og min fortolkning af arbejdets tilrettelæggelse. Samme aften pakkede jeg mine sager ind i skabet, låste og forlod stedet - det var midt i februar 1932.

Små træk fra 2. verdenskrig i Balle sogn.

Fra Silkeborg Arkiv

Tysk bombefly nødlander i Hvinningdal

I Silkeborg Avis kunne man den 10. april 1940 læse følgende: Tysk bombefly landet ved Hvinningdal. Maskinen, der havde været i kamp ved Oslo, fortsatte efter benzinopfyldning mod hjemlandet.

Nogle tyske flyvemaskiner strøg i morges hen over Hvinningdal og den ene af maskinerne landede derefter på marken bag Kristian Brøggers gård i Hvinningdal. Flyet landede på markerne, nu Aabenraavej på sydvestsiden af Eidervej mod Jordkærvej. Årsagen var mangel på benzin og der gik straks ilbud til flyvepladsen ved Gl. Rye efter flyverbenzin, klokken var da 8,30. Politiet i Silkeborg, der skal yde assistance i lignende påkommende tilfælde, alarmeredes og politimester Nielsen tog personlig ud til landingsstedet tillige med flere betjente.

Ifølge et øjenvidnes beretning var der 6 mand om bord i den tyske maskine, og de fortalte, at de kom fra Oslo, hvor de havde været i kamp med engelske maskiner. Klokken ca. 11,30 lettede maskinen atter og forsvandt straks sydpå.

Fortalt af: Henning Bøgild, Hvinningdal by

En af de første, der var fremme ved det nødlandede fly, var gårdejer Øllgaard Andersen, (1884-). Han kunne lidt tysk og stod for oversættelsen såvel for politiet som for de tilstedeværende tilskuere.

Øllgaard Andersen fortalte, at de tyske flyvere overhovedet ikke vidste, hvor de var, de nævnte to byer Ålborg og Ry. Fra Hvinningdal købmandshandel telefonerede Øllgaard Andersen til politiet i Silkeborg, som derefter ringede til Gl. Rye flyveplads efter benzin. Det er usikkert om

flyet startede fra græsmarken eller det var fra vejen, der menes fra landevejen.

Fortalt af: Henny Hørmann, Jordkærvej 25B, Øster Bording

Jeg var 15 år og var den sommer hjemme hos mine forældre for at hjælpe med bedriften. Vi havde hjemmefra set en flyvemaskine, der fløj meget lavt og hørte op ad formiddagen, at det var en tysk maskine, der var landet i Hvinningdal. Kort før middag tog jeg min cykel og cyklede til Hvinningdal sammen med min lillebror og vores hund.

Ganske rigtig lige før Hvinningdal by lå der en flyvemaskine på marken og der stod en mængde personer og fulgte, hvad der skete. Nogle tyske personer gik og talte sammen. Nogle af tyskerne tog billeder af os. Vores hund bjæffede lidt og jeg fik at vide med nogle vink, at hunden ikke var ønsket og skulle bort fra stedet.

Banesprængning på Kjellerupbanen

Fortalt af: Ewald Brøgger Holm, "Højgaard"

Ewald Brøgger Holm, Højgaard, Hvinningdal og Jens Kristian Sørensen (1925-) (Tyk Kristian), søn af Olga og Marius Sørensen, Jordkærvej 4, den gamle skole, der var jævnaldrende og ungdomskammerater, havde aftalt, at de sammen skulle til bal i Funder. De havde aftalt at mødes og følges ad. Da Jens Kristian ikke kom, troede Ewald Holm, at han nok var kørt i forvejen, hvorfor han selv cyklede til Funder. Det var lørdag den 14. april 1945.

Jens Kristian var blevet forsinket og netop, som han kom cyklende ad Jordkærvej mod Hvinningdal, skete der en bane sprængning hvor Silkeborg - Kjellerup banen passerer Jordkærvej 11. Jens Kristian havde netop passeret stedet i stor fart, da sprængningen skete. Jens Kristian blev anholdt af tyskerne og ført til Århus, hvor han sad fængslet i 8 dage. Morten

Vad gik rundt og indsamlede underskrifter hos befolkningen om, at Jens Kristian intet havde med sprængningen at gøre.

Det var nogle lokale, der stod for sprængningen, nemlig Svend Sørensen, Lysbro og Nille, fra Lysbro. Poul Bak, "Lundegaard", der var kommunekasserer og hvis ejendom lå øst for og forholdsvis nær ved sprængningsstedet havde Ejner Juhl, fra Pindhus på besøg, idet han var der for at betale skat. De to personer, samt to af Poul Baks sønner, Hans og Egon Bak, blev også taget af tyskerne og ført til afhøring, men da Ejner Juhl, der kunne tysk, idet han kom fra Skave sogn i Sønderjylland og havde været tysk soldat under 1. verdenskrig, fik forklaret, at de intet havde med sprængningen at gøre, så blev de løsladt. De blev dog ført ned til "Gadkjær", hvor de blev forhørt, men fik derefter lov at vende tilbage.

Fortalt af: Henning Bøgild, Hvinningdal by

Jens Andersen Bøgild, Henning Bøgilds far var gået ned for at se til nogle får, han havde gående på sin jord lige vest for banen. Medens han går her, kommer et tog fra Øster Bording imod Lysbro, og i det samme sker der lidt nord for "Blikhuset" en banesprængning, hvorved toget også bliver slemt beskadiget.

Henning Bøgild hører braget hjemme fra "Lindegaarden" i Hvinningdal by, og iler mod stedet. På vejen møder han en cyklist, der i stærk fart kører væk fra stedet. Det viser sig senere at være Henning Bøgilds kommande svoger, Svend Sørensen (1923-). Da Henning Bøgild ikke kan se nogle tyskere, går han frisk frem, men pludselig kommer to tyske soldater til syne af grøften og Henning Bøgild bliver ført til gården "Gadkjær", Jordkærvej 11, til forhør, undervejs dertil får han et slag i baghovedet af en geværkolbe, han når dog at bukke sig så slaget ikke bliver så kraftig.

På gården "Gadkjær" bliver der holdt forhør i køkkenet. Det første Henning Bøgild ser, da han kommer ind i køkkenet, er hans far, der står

ligbleg op ad en væg. De to bliver nu afhørt, men da de ikke kan tysk, bliver der sendt bud efter Ejner Juhl fra "Pindhus", som kunne tysk, da han kommer fra Sønderjylland. Jens Andersen Bøgild bliver straks løsladt, men sønnen Henning Bøgild bliver tilbageholdt i nogle timer med ekstra forhør. Han bliver ikke udsat for tortur, men når dog at blive spyttet i ansigtet. Dagen efter skal han møde på Hotel Phønix på Søndergade i Silkeborg og fremvise et nyt legimationskort, idet det gamle var blevet slidt i kanterne.

Da han sent om aftenen kommer hjem, det var blevet mørkt, møder han først sin mor og far, derefter det halve af Hvinningdal, der stod for at tage imod ham og for at se og høre, hvad der var sket. Det viste sig, at to tyskere var blevet dræbt. Henning Bøgild husker ikke, hvor mange der blev såret.

Fortalt af: Svend Sørensen, Lysbro

Lørdag den 14. april 1945 blev Kjellerupbanen sprunget i luften kl. 14,00, hvorved 4 skinner blev ødelagt. Denne sprængning var blot for at aflede tyskeres opmærksomhed, idet man senere på dagen ventede en større troppe transport med jernbanen til Silkeborg.

På strækningen mellem Hvinningdal - Fundervejen og gården "Gadkjær", lidt nord for "Blikhuset" og ca. 400 meter syd for gården "Gadkjær", Jordkærvej 11, var udset til en sprængning kl. 18,00, når toget med den store troppetransport passerede.

Fem kraftige bomber udløstes af lokomotivet, hvorved 9 skinner blev ødelagt og toget afsporede. Tyskerne opgav selv, at to tyske soldater blev dræbt og 20 var blev såret.

Flere øjenvidner bl.a. Peter Kjærgaard i "Gadkjær", Jordkærvej 11, hvor tyskerne anvendte gårdens køkken til behandling af de hårdt sårede, fortalte, at døde tyske soldater lå på række ude i gården.

Hvem der stod for sprængningen, er usikker, men Svend Sørensen, der dengang var banearbejder og meget aktiv sabotør i Vestgruppen i Silkeborg, mente, at han godt kendte dem, der stod for sprængningen uden dog at nævne sig selv. Det var Svend Sørensen og vistnok Nille, der stod for sprængningen. Jeg, Vagn Lihn Kristensen har talt med Svend Sørensen, der indrømmede, at det var ham, som stod for sprængningen.

Sprængstoffet, der blev anvendt, var "Marcipan". Ved en fejl var der blevet anvendt alt for meget til denne sprængning, derfor så stor en skade både på materiel, sårede og dræbte. De forskellige banestrækninger havde hvert sit kodeord, for Kjellerupbanen var det "Kjeldgaard".

Der skete flere sprængninger på Kjellerupbanen, blandt andet den 9. april 1945 imellem Lemming og Hinge, hvor der var anbragt to sprængladninger til udløsning af lokomotivet, men de blev opdaget og demonteret.

Svend Sørensen boede under krigen i Lysbro, hvor hans mor var ledvogter ved banehuset, hvor vejen går over til Funderholme, Funderholmevej. Svend Sørensen var banearbejder som sin far. At Svend Sørensen var aktiv sabotør i Vestgruppen er noget, han nødigt fortæller om, jo mindre man vidste jo bedre, som Svend Sørensen sagde op til flere gange under samtalens forløb.

Svend Sørensen havde under krigen lært en pige at kende, Jutta Brøckner Bøgild, født den 16. november 1926 Hvinningdal by. En aften hun kom på besøg ifølge aftale med Svend Sørensen, var han igen ikke hjemme. Jutta beklagede sig over for Svends lillesøster, idet hun var bange for, at han havde en anden pige, men lillesøsteren trøstede Jutta, og forklarede, hvorfor han så ofte ikke var hjemme.

I "Blikhuset", Jordkærvej 1, ved Silkeborg Kjellerup banen boede der en tid, en person der var eftersøgt af Gestapo, også banearbejder Henning Bøgild fra "Lindegaarden" i Hvinningdal måtte forsvinde i nogen tid.

Modstandsbevægelsen i Balle.

Fortalt af Hans Bak, Skæggkær

I Balle sogn blev der i slutningen af krigen oprettet en lille modstandsgruppe, bestående af:

Ejnar Binderup, lærersøn fra Sejling, Carl Würtz, Skæggkær, Aage Bay Andersen, Vagn Nielsen (1919-1990), Balle, Eilif Gustavsson og Hans Bak, Skæggkær.

Hans Bak vil ikke fortælle om det, men siger dog, at det var rigtig nok med, at der var nogle personer der var i gang med at oprette en modstandsgruppe, der var flere end de nævnte personer.

En af de personer som stod for gruppen, var Carl Würtz. Han var også en slags kasserer for gruppen. Carl Würtz indførte i en lommebog navnet på den person, som betalte et beløb til arbejdet og så syv sider længere fremme i lommebogen skrev han det modtagne beløb.

En af gruppens opgaver var at få opbygget et våbenlager, som var bestemt til at skulle opbevares i Sejling kirke. Der blev ned møje og besvær fremstillet en ekstra nøgle til kirken.

Inden gruppen kom over begyndelsesvanskelighederne og blev afprøvet, sluttede krigen, så den kom aldrig rigtig i gang. I slutningen af krigen fik medlemmerne af gruppen udleveret et armbind og et emblem, som aldrig kom i brug.

Lørdag aften den 5. maj var en gruppe unge personer samlet på trappen ind til Balle Kirkeby brugs, hvor de mindes krigen afslutning.

Lyttecentral ved Hvinningdal Skole

Hos gårdejer Øllgaard Andersen, Hvinningdalvej 86, Hvinningdal By, havde tyskerne under krigen beslaglagt et værelse i stuehuset, hvor de havde en "lyttecentral", der var altid posteret nogle tyske soldater ved lyttecentralen. Udenfor stod et cykellignende apparat, som en tysker "cyklede"

på for at sende støj på radionettet. Apparatet stod spændt fast til et stativ.

Der var opsat nogle antenner øst for skolegården, hvor der også var posteret tyske vagter.

Fra lyttecentralen i Hvinningdal gik der telefonledninger over gårdens jorde. Da Ejner Olsen i slutningen af krigen købte gården, kobled han sit elektriske hegn på en af ledningerne ved gården og igen på et markhegn på sin græsmark på Eidervej.

På lyttecentralen kunne tyskerne ikke forstå en konstant dek dek dek, de opdagede til sidst årsagen og Ejner Olsen var i en slem knibe, men med sin jyske lune og en slagterigris klarede han frisag.

Lærer Jørgen Vestergaard, Hvinningdal

Lærer Jørgen Vestergaard, (1883-), der talte tysk, var under krigen lige lovlig tyskvenlig, mente flere beboere i Hvinningdal. Således gav han ofte kaffe til de tyske soldater, der stod vagt ved antennerne øst for skolegården og som havde kontakt til lyttecentralen, der var på Øllgaard Andersens gård ca. 300 meter nordøst for skolen, og han talte med dem på tysk. Der blev blandt befolkningen talt meget om det gode forhold imellem Jørgen Vestergaard og tyskerne.

Efter kapitulationen blev Lærer Jørgen Vestergaard hentet af frihedsbevægelsen og sad på Silkeborg Handelsskole, hvor en af hans gamle elever Ewald Holm, "Højgaard" stod vagt. Efter 8 dage blev Lærer Jørgen Vestergaard dog løsladt uden straf.

Lærer Jørgen Vestergaard var meget stille og flov efter løsladelsen. I lang tid passede han skolen uden at omgås befolkningen ret meget.

Tiden under 2. verdenskrig

Efter notater i sognepræst Jens Andersens embedsbog

I tidligere tid havde hvert sogn en embedsbog (liber daticus), hvor alt vedrørende sognet i årets løb blev indskrevet. Med alt menes love, cirkulærer og ministerielle bestemmelser samt kapitelstakster (kornpriser), hele embedets beskaffenhed m.m.

Embedsbogen for Alderslyst sogn dækkede oprindeligt både Gødvad og Balle sogne, hvoraf Alderslyst var en del. Fra 1937 omfattede den Alderslyst og Balle, der i den periode var ét pastorat, og fra 1979 efter adskillelsen fra Balle kun Alderslyst.

I embedsbogen skriver tidligere sognepræst Jens Andersen om besættelsestiden:

Krigen i Alderslyst-Balle Sogne

I denne bog skal jeg også skrive nogle ord om krigen mærkelige år, for at der også her på dette sted kan bevares indtryk af de følelser, stemninger og begivenheder, som gik hen over vores land og vores folk i disse strenge tider. Biskop dr.theol. Christian Julius Skat Hoffmeyer i Århus har opfordret os præster til at skrive det ned.

Den 9. april

Bange anelser gik forud. Det havde ellers været så stille med krigen hele vinteren. Aviserne berettede, at franske og tyske soldater stod på hver sin side af Rhinen og fiskede. Tankerne gik, om ikke det hele kunne trække sig i lave, om de ledende i det hele taget kunne få deres mænd til at angribe med Verdenskrigen 1914-18 og dens blodbad i frisk erindring. Men så kom det. Min kone og jeg var til konfirmationsgilde hos smeden i Nørreskov om aftenen. Vi ville gerne høre radioen i de dage. Og da vi hørte, at englænderne havde udlagt miner i en norsk fjord, kom der en uhyggelig anelse om, at nu ville der ske noget. Ingen af os havde nogensinde

tænkt os, at Danmark kunne blive besat eller i det hele taget få krigen herind. Vi gik jo fri sidst. Men den aften anede det mig, at tyskerne enten ville gå over Danmark eller over Sverige eller måske begge steder. Tidligt om morgenen vågnede min kone og sagde: "Hvad er der da i vejen, hvorfor flyver de sådan". Vi havde jo både set og hørt flyvemaskiner før, men aldrig her. Hvor var det uhyggeligt i den kolde, skyede aprilmorgen. I hundredvis brølede de sorte maskiner hen over byens tage, så de næsten rørte ved skorstenspiberne. Da vi kom op, varede det ikke længe, før rygten nåede os; Danmark er besat af tyskerne. Og det varede ikke længe, før vi kunne mærke det. Avisen blev en helt anden. Uendelige kolonner af tyske vogne og soldater drog ad vejene. Mørket hvilede over os.

Hvordan folk tog det, og hvad der skete

Den første følelse var vel egentlig lammelse, som efter et ulykkestilfælde. Man har endnu ikke fået tid til at besinde sig på, hvad der var sket. Men efterhånden som tankerne klaredes, kunne man mærke, hvad folk følte. Det var forunderligt at mærke, hvor mange der pludselig var blevet tyskenlige. Når man traf folk, skulle man føle sig forsigtigt for, for at mærke hvor de stod, inden man lukkede op for sit hjerte. Et par damer af engelsk afstamning listede forskræmte langs gaderne og så ned. Medens til gengæld de talrigere af tysk afstamning bredte sig brovtende, hvor de kunne komme til det. De allerfleste troede, at Tyskland ville vinde krigen, og de få, som håbede, blev snart som et lille selskab, som havde glæde af at mødes og trøste hinanden, når det så mest bedrøveligt ud. Under alt dette trængte besættelsen sig ligesom længere og længere ind i folket. I luften var flyvemaskinerne ustandseligt. Der blev sagt, at det var transportmaskiner til Norge. Man kunne se dem i flokke drage mod nord eller komme derfra på alle tider af døgnet. De tyske soldater begyndte at blive indkvarteret hos folk. Alle husejere fik en eller flere soldater, og i Balle blev de lagt ind på gårdene med deres heste. Forholdene var gode. Det

var almindeligt, at der blev sagt: "Vi hader tyskerne, men vores er ualmindeligt flinke mennesker." Derved lærte folk også tyskerne at kende, deres bekymringer for deres hjem og deres angst for at komme til fronten. Der er mange fortællinger om, at værtsfolkene græd sammen med soldaten hele natten, før han skulle rejse. Måske var det grunden til, at den tyske hærledelse senere bestemte, at soldater ikke måtte indkvarteres hos private.

Håbet tændtes

Det så meget mørkt ud den 9. april, og det blev mørkere for hver dag, der gik, mørkest da Frankrig kapitulerede. Da kom det os for, at alt det, som mennesker havde arbejdet for og bygget op gennem tusinder af år, nu skulle bryde sammen. Hvor sandhed kun var, hvad der gavnede tyskerne, hvor ret kun var det, som den tyske Fører kaldte ret. Hvor kristendommen, som kun blev tålt, så længe man kunne have en lille smule fordel deraf, også ville blive udryddet. Der var egentlig kun det tilbage at bygge på.: "Det kan ikke ske, Gud vil ikke tillade det, ligesom Napoleon engang faldt, således vil Hitler også falde." Men det var strenge dage. De varede til efteråret. Da det blev klart, at tyskerne trods vældige luftangreb ikke kunne foretage invasion i England. Da tændtes håbet.

De strenge vintre

Der var en tanke som greb én, at ligesom mennesker var af lave, sådan var naturen også af lave. Det viste sig ved tre usædvanligt strenge vintre. Vi har før kendt hårde vintre, men kun én ad gangen. Men disse var strengere end nogensinde og tre i rad. Det frøs ned til 30 grader. Mange træer og vækster, som vi aldrig har vidst andet, end at de kunne udholde klimaet, gik helt ud eller frøs ned til jorden f.eks. guldregn. Mellem de kolde vintre var to ualmindeligt varme og tørre somre med misvækst til plage og bekymring.

Arbejdet for tyskerne

Den velstandsølge, som kendtes fra forrige krig, hvor alting pludselig begyndte at stige, mærkedes ikke under denne. Det var, som om der blev taget fat med hård hånd for at bremse al den slags ting. Lønninger måtte ikke forhøjes. Der blev fastsat priser på al ting. Og til at begynde med mærkedes en vis svaghed for håndværk og industri. Men så blev det anderledes. Jeg var inde på sygehuset og se til en kone, hvis mand var murer. Der faldt udtalelser om, at der var ved at blive travlt, særlig i Karup, hvor tyskerne byggede så meget. Det var første gang, jeg hørte om Karup Flyveplads. Senere blev det mere og mere, ikke alene i Karup, men på Silkeborg Bad, Flyvepladsen ved Ry, Hampen, overalt lavedes befæstninger, flyvepladser m.m. Arbejderne tog derud i massevis herfra. Lastbiler kørte dem derud om morgenen, med tog og på cykler samledes de om tyskernes arbejder. I begyndelsen var de stolte af det. Sære frasagn gik om de lønninger, der kunne tjenes, og især om det utrolige driveri, der blev udvist. Det var en hel konkurrence om, hvem der kunne bestille mindst. Store arealer blev dækket med græstørv, i dyre domme fragtet hertil langvejs fra. Undertiden indeholdt de græstørv sivtotter, og en mand var beskæftiget med at skære disse siv af med sin lommekniv. En anden overbruste dem med en vandslange. Men efterhånden som tiden gik, og stemningen vendte sig, begyndte arbejderne at skamme sig over at arbejde for tyskerne. Nogle trak sig bort og sørgede for at komme til andre ting, men nogle blev også ved til det sidste.

Modstandsbevægelsen

Mange har for skik eller har pligt til at gå en bestemt vej hver dag. Efterhånden bliver vejen kendt for dem, og de tænker, at der er intet nyt, men de kender alt, den vej har at byde på. Men en dag får de øje på en plante, som åbenbart er vokset op ved siden af vejen og nu er blevet temmelig stor, men først nu får de øje på den. Sådan gik det også med modstands-

bevægelsen. Jeg havde hørt den omtalt i den engelske radio og læst om den i den illegale presse, men ikke tænkt, at der fandtes sådanne mennesker i det fredelige Silkeborg og endnu fredeligere Alderslyst. En dag mødte jeg så tre små grå biler på Ansvej neden for trappen. De kørte i række, og jeg var ikke i tvivl om, at det var Gestapo. De gjorde holdt ud for nr. 27, forhørte en ung mand, men arresterede ham ikke. Men de unge mennesker, jeg kendte, dukkede pludselig ned under jorden, som ænderne i søen under vandet. Og jeg var klar over, at modstandsbevægelsen var her som andre steder. Og eftersom tiden gik, trådte den mere og mere frem, så man egentlig undrede sig over, at tyskerne ikke kunne se den.

Mørkelægning, flyvervarsel og luftangreb

Så snart besættelsen var sket, blev der indført mørklægning. Til at begynde med var det danske politi temmelig striks med at forlange den overholdt. Adskillige oplevede, at der blev ringet på døren en aftenstund og blev advaret om, at mørklægningen ikke var i orden, enkelte fik også bøder. Man havde en fornemmelse af, at tyskerne selv ikke tog mørklægningen så alvorligt. Hvor de opholdt sig, var der ikke mørklagt. Ovre på den anden side af Langsø, hvor en stor del tyskere stadig holdt til, strålede lysene for fuldt blus den ganske nat. Juleaften 1943 bad tyskerne om at få Alderslyst Kirke til juleaftensgudstjeneste. Jeg gjorde den tyske præst og hans ledsager, en løjtnant, som i den anledning var ovre at forhandle, opmærksom på, at der ikke var mørkelagt i kirken, og at de selv måtte tage ansvaret derfor. "Det gør ikke spor" sagde løjtnanten "Jeg skal nok sørge for, at det bliver meddelt os, hvis der kommer forvarsel, så slukker vi bare lysene."

I den sidste del af krigen var der ingen, der tog mørklægningen særlig alvorligt. Når man gik på gaderne en mørk aften, var det næsten umuligt at finde et sted, hvor mørklægningen var i orden, overalt skinnede lysene frem gennem større og mindre revner og sprækker.

I den første tid var flyvervarsel en begivenhed. Det kom så godt som altid om natten. Folk stod op af deres senge og gik i kælderen. Lidt efter listede en eller anden ud for at prøve at se eller høre maskinerne. Man kunne høre folk hviske og tale sammen rundt om, skønt ophold i det fri var forbudt. Senere, da luftangreb blev almindelige, slappedes interessen. Folk blev i deres senge. Somme tider hørte de, der blev blæst, lagde sig så til at sove og hørte ikke afblæsningen eller omvendt. De var blevet så vant til det, at de regnede det ikke. Kun gjaldt det om at skynde sig at komme hjem, hvis man var i byen, for at undgå at komme i beskyttelsesrum.

Luftangreb har vi kun hørt én gang her. Det var først i krigen på Rye flyveplads. Der faldt nogle få bomber. Der blev endda sagt, at de var temmelig små, men ruderne klirrede, og det var, som om vi blev løftet op med hus og det hele.

En lille episode skal fortælles

Det var omhyggeligt blevet indskærpet i aviserne, at hvis folk opdagede mistænkelige huller i marken, skulle de øjeblikkelig melde det til politiet. Det kunne være u-eksploderede bomber, som kunne være yderst farlige. En dag var jeg på vej til Øster Bording. Som jeg gik og trak cyklen op ad den lille bakke mellem Jens Bechmanns og Ejner Dams ejendomme, kom pludselig fra Silkeborg et mægtig optog. Lastbiler med tyske soldater, soldater på motorcykler, biler med officerer, alle sammen i fuld krigsmaling, sidst en bil med dansk politi. Jeg fortsatte ud til "Overgaard". Tyskerne for rundt på en mark noget til højre for vejen. Men bag hvert hus og hver busk stod folk på udkik. Jeg fik nu forklaringen. Manden havde fundet et hul på marken. Øjeblikkelig satte han sig på cyklen og styrtede til Silkeborg, for at underrette politiet om det mistænkelige hul, som var gravet af hans egen hund.

Sabotagerne

Til at begynde med var meningerne om sabotagen delte. Nogle mente, det var en skam at ødelægge dansk ejendom, andre at den gavnede krig. Efterhånden blev de sidste i flertal. Her i Silkeborg var der ikke megen sabotage. Det begyndte med temmelig meningsløse angreb på biler. Det gjorde indtryk af at være store drenge. Senere kom angreb på Darrs fabrik, byens største virksomhed, der arbejdede udelukkende for tyskerne. Arbejdet udførtes af sabotører fra Aarhus. Det var vellykket, og de kom bort. Men næste dag ville frihedskæmpere her fra byen fotografere skaden. De blev overraskede af Gestapo, i deres letsindighed havde de taget våben med. De blev ført bort og skudt. Schalburgtager var her også. Hos Langhoff på torvet og to gange på Vestergade og til sidst Håndværkerforeningen, som blev fuldstændig ødelagt. Men det værste var jernbanesabotagerne. Silkeborg var blevet hovedkvarter, og det blev af betydning at afbryde forbindelsen, og det blev gjort så grundig, at byen ofte flere dage i træk var afskåret fra omverdenen. Om aftenen kunne man uafbrudt hører knaldene, så til den ene side, så til den anden. Tyskerne var nervøse. På Kjellerupbanen skete lidt sabotage. En dag var det gået ud over et tysk troppetog mellem Hvinningdal og Øster Bording. Knaldet hidkaldte nysgerrige, og tyskerne spredtes til alle sider for at fange sabotørerne. Nogle folk fik øje på tyskerne og søgte skjul i et nærliggende hus. Lidt efter kom en mand ud fra det nævnte hus. Han havde været der i lovligt ærinde, men tyskerne troede, det var ham, der havde søgt skjul der, og de gennembankede ham.

Forholdet til befolkningen

De tyske soldater opførte sig altid godt. Der var ingen grund til at klage over dem her. Juleaften 1943 og 44 havde de gudstjenester i Alderslyst Kirke. De havde pyntet kirken smukt med gran og lys. Også i påsken var der gudstjeneste. Men ellers holdt de sig for sig selv. Det var som to

forskellige folk, der var fuldstændig luft for hinanden.

Så kom hin lørdag aften, da befrielsen lød gennem radioen og gjorde os til mennesker igen. Natten gik her med at pudse våben i kælderen til den stolte lørdag morgen den 5. maj, da flagene gik op, benzindrevne biler, som vi ikke havde set i flere år, dukkede op i massevis, og frihedskæmpernes hjelme og våben prægede byens liv.

Sognepræst Jens Andersen havde gemt våben såvel i sin brændestabel ved boligen som på Alderslyst Kirkes loft.

Balle Sogns Lokalhistoriske Forening
Artiklerne er hentet fra Silkeborg Arkiv.

Else Jensen fra Balle emigrerede til Canada

Af Else Jensen, Vancouver

Bedsteforældre Ejler og Maren Bak

Maren (1880-1954) kom fra en ret stor familie i Vrejlev, Vendsyssel. Ejler (1883-1966) er født i "Slaatjørn", Viborgvej 72, Balle Nørremark.

Da de ingen børn kunne få selv, adopterede de Kirsti (1912-1994) efter hun havde været i pleje hos dem et par år. Hun var da ca. 5 år. Senere adopterede de Knud (1917-2001).

Maren og Ejler Bak med børnene Knud og Kirsti

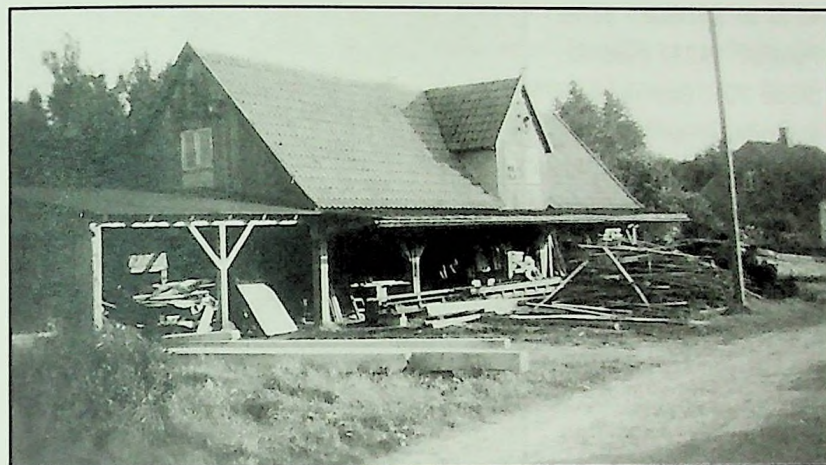
Jeg mener, at de to voksede op på "Højbo", Brorsonsvej 1A, i Gl. Balle, Silkeborg. Vi hørte ikke ret meget om deres opvækst, eller også er det fordi vi ikke har været ret interesseret i den slags ting før, vi nu er blevet voksne og finder den slags ting fascinerende.

Ejler og Maren havde en wienerpige boende, Mitzi hed hun, som var på alder med mor (Kirsti). Det var i forbindelse med første verdenskrig. Vi blev ved med at have kontakt med hende, efter hun var blevet gift. Hendes mand var med i krigen i Rusland. De havde fået en datter lige inden, han blev kaldt ind og i alle de år vidste hun ikke, om han levede. Han kom

hjem efter at have været i fangelejr i mange år, men levede ikke mange år efter. Hun kom på besøg 1956, året før vi rejste til Canada. Mine forældre havde kontakt med hende, selv efter vi var flyttet her til Canada.

De tog sig også af københavnerebørn, medens mor var barn, og dem har vi også haft kontakt med, indtil de døde.

Jeg har hørt, at Maren ikke var let at stille tilfreds, og at der helst skulle ske noget nyt hele tiden, blandt andet flyttede de ret tit, fordi hun ville prøve noget andet.

Skandsen, Gl. Balle Savværk, Balle Kirkevej 40

Mor og far - Kirsti og Kresten blev gift

I 1935 den 9. juni blev min mor gift med Kresten Andersen (1909-1995). De overtog da "Højbo", mens Ejler og Maren byggede Skandsen, Balle Kirkevej 40, Gl. Balle, hvor Ejler startede Balle Savværk.

Min bror Poul Erik blev født den 16. maj 1936 og døde i 2008. Jeg blev født den 24. juni i 1939. Kort efter jeg blev født, flyttede vi til Nisset på en

gård, hvor vi boede igennem krigsårene. I 1947 flyttede vi til Balle Kirkevej 40, Gl. Balle, og overtog savværket der.

Det var tid, at Maren ville flytte igen, hvorpå de flyttede til "Virkelyst", Sejlingvej 8, Sejling i et dejligt stort hus, som havde træk og slip. Det var ikke ret mange huse, der havde de bekvemmeligheder på det tidspunkt.

Jeg kan huske, når bedstefar og bedstemor (Ejler og Maren) skulle komme på besøg, så gik vi dem gerne i møde for at få en køretur i deres Pontiac 1927, med nr. plade 701. Det var ikke almindeligt at have bil på den tid.

De havde efterhånden flyttet nogle gange, inden de endelig flyttede til Hestehavevej 3, Balle Kirkeby. Det var der, Maren døde i 1954, hun var da 74 år. Det var også der, Ejler på ny startede savværk. Han kunne simpelthen ikke

undvære den slags arbejde. Han havde altid nogle på sin egen alder til at hjælpe sig. Jeg kan huske, vi var på besøg i 1964, hvor han havde meget travlt med at save, for der skulle leveres tømmer til et hus, og om aftenen skulle han til bal. Det tror jeg ikke, der var mange på 84 år der kunne klare. Ejler døde i 1966 som 86-årig.

Ejler Bak ved sin Pontiac

Både min bror og jeg begyndte vores skoleår i Balle Kirkeby Skole, Brunbakkevej 2. Jeg fik dog lov til at komme til Silkeborg til skole efter anden klasse, fordi min gode veninde Inge Rasmussen fra "Højbo" gik der. Vi skulle selv betale, fordi det var uden for kommunen.

Poul Erik udvanderer til Canada

Min bror Poul Erik er udlært mejerist, og da han var uddannet, ville han til Canada for at undgå at blive soldat. Han rejste i 1955.

Så kom der breve om alt det forskellige, som han oplevede og så fik jeg også lyst til at rejse, men jeg ville gerne have en uddannelse inden, så jeg kunne være sikker på at få job og tjene til føden. Jeg ville gerne have været sygeplejerske, men det er en lang uddannelse. Så sagde mine forældre, at hvis jeg også rejste, havde de ingen hjemme, så de besluttede at leje hus og savværk, Balle Kirkevej 40, ud i 5 år og tage turen over dammen. Men det skulle ikke vente, til jeg blev uddannet, for så ville de være for gamle. Det blev bestemt, at vi skulle rejse om sommeren i 1957. Ja, det var en stor beslutning at tage for et ægtepar, som var henholdsvis 45 og 48 år, og ingen af dem kunne sproget. Vi fik billetter og skulle sejle fra Århus den 20. juni med den Svenske Amerika linje Stockholm. Det var meget vemodigt at tage afsked med alle ens venner og familie. Der var mange, der kom og så skibet sejle. Det var en 7 dages sejltur til Halifax, Nova Scotia og en hård sejltur. Der blev stormvejr, da vi rundede Scotland, og det blev ved i tre dage, så kun få passagerer slap for at blive søsyge. Vi skulle videre til Edmonton i Alberta, hvor Poul Erik havde bosat sig. Han var nu blevet udlært tømrer, for mejerist var ikke noget, han kunne arbejde med i Canada, da der ikke var de samme hygiejniske forhold som i Danmark på mejerierne.

Det var en anden 4 dages togrejse, men til alt held havde vi fået sovekabine. Der var mange andre, som måtte sidde ret op på hele turen, og der

var ikke polstrede sæder, som vi var vant til fra Danmark. Nogle familier havde 4-5 børn. Vi har stadig forbindelse med en af de familier og pudsig nok, bor nogle af deres børn her i samme område i Vancouver som os.

Edmonton blev udgangspunktet for tiden i Canada

Få uger efter vi ankom til Edmonton, fik min bror og far arbejde 750 km nord for Edmonton i British Columbia. Det hed "Lille Prærie" på det tidspunkt. Der skulle bygges et hotel, og arbejdet ville være godt betalt, da det var helt uden for lov og ret. Der var 100 km til den nærmeste købmand. I løbet af et par uger blev de klar over, at der ville være arbejde der for nogle år, for der skulle bygges en jernbane og der var også mine arbejde i området. De fik købt en byggegrund og byggede et lille midlertidigt hus, så mor kunne flytte med. Efter hotellet var færdig, fik mor arbejde der. Det var hårde vilkår for dem. Den første vinter, de var der, gik temperaturen helt ned til minus 56. Ikke det, de var vant til fra Danmark. Da jernbanen kom igennem, fik byen navneforandring. Den kom til at hedde Chetwynd. Efter et par år fik de bygget et dejligt stort og moderne hus med udsigt ud over bjergene. I 1969 flyttede de til White Rock/Surrey, som ligger 45 km syd for Vancouver i British Columbia, for de var blevet enige om at flytte til det lidt mere civiliserede. Her var der en ret stor dansk emigrant koloni og det varede ikke længe, inden de var faldet godt til rette og var blevet en del af den danske menighed. Far var efterhånden blevet 60 år, og han behøvede ikke at arbejde så hårdt mere. De byggede igen et dejligt hus, hvor de var, til de døde, mor i 1994 og far året efter i 1995.

Min tid i Edmonton

Mit første job her i Edmonton var som husassistent, jeg skulle se efter 4 små børn, jeg mente, det ville hjælpe mig med at lære engelsk, men da-

men, jeg arbejde for, havde danske forældre og ville have, at jeg underviste børnene i dansk, så der blev jeg ikke længe. Jeg gik på aftenskole for at få lært sproget, da jeg stadig havde sygepleje som det fag, jeg gerne ville lære. Det var dog ikke så let, for så skulle jeg gå på universitetet og det betød, at jeg først skulle igennem realskolen, så jeg ombestemte mig og valgte frisøruddannelsen. Det var ret let at komme i lære. Jeg fik læreplads hos en tysk frisør og bag efter hos en italiener. I løbet af 1 ½ år var jeg udlært. Poul Erik, mor og far ville gerne, at jeg flyttede til Chetwynd, der var brug for en frisør, så de byggede en lille bygning, hvor jeg kunne have min salon og i 1959 flyttede jeg også til Chetwynd.

Jeg blev gift med Søren i 1960

I mellemtiden havde jeg mødt min mand Søren Jensen født den 26. november 1934 i København.

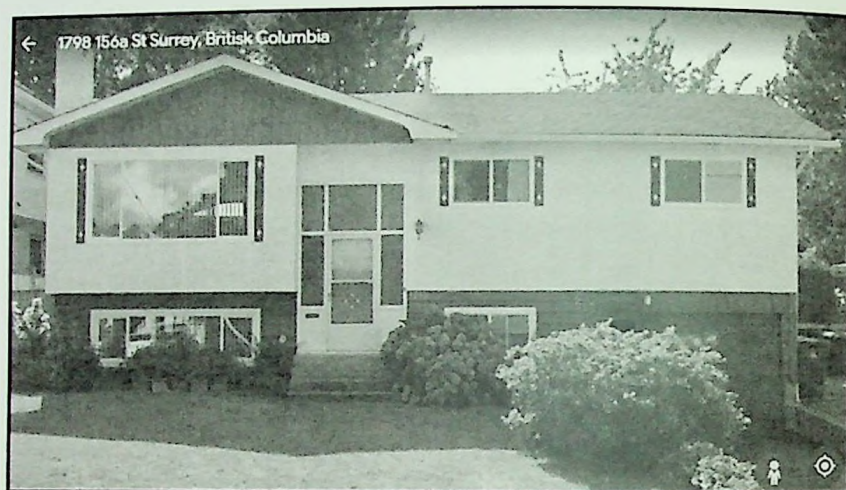
Else

Søren

Få måneder efter flyttede han også til Chetwynd, han er elektriker og fik arbejde på et savværk der. Vi blev gift i 1960.

Da vi skulle have vores første barn, flyttede vi til Dawson Creek, der ligger, hvor Alaska Highway begynder. Vi har tre døtre, som alle er født der, Karin i 1961, Linda i 1964 og Kirsten i 1966. Min mand arbejder mest på store arbejdspladser som kraftstationer, papirfabrikker, store savmøller, miner og den slags. Det var mest i det nordlige British Columbia, som på den tid var meget øde. Vi flyttede her til Vancouver i 1972 og har boet her siden.

Else og Søren's hjem i Vancouver

To af vores piger er gift og bor 20 min kørsel herfra. Linda har to piger og Karin har to drenge. Kirsten der bor i Spentrup i Danmark, er gift og de har en dreng og en pige.

Poul Erik flyttede til Oklahoma, USA i 1968, han blev gift der og fik to børn. Der er store afstande herovre, så der går flere år imellem, vi ser hinanden.

Da Mette Marie og Poul Bak fik børn, forlangte Mette Marie, at snapsen blev droppet og kortene lagt væk. Så galt gik det dog ikke, men når man havde fået en snaps, stillede Mette Marie flasken ud i køkkenskabet.

Familien bestod af 12 børn, hvoraf Maren, som er født i 1881, blev døbt ved moderens kiste, da hun døde kort tid efter barnets fødsel. Det blev en svær tid for Laurs Mikkelsen, der nu stod tilbage med en stor børneflokk, hvoraf en var helt spæd og flere var ganske små. Men han fik hjælp fra bl.a. "Kærgaard", Balle Bygade 33, hvor hans nu afdøde kone Sidsel Kirstine Andersen stammede fra.

Da Grandprixtiden opstod, blev han en sikker indsender af op til flere melodier, men uden nogensinde at vinde, som han engang selv sagde "Det er jo Volmer Sørensen og de andre, der er selvskrævede vindere".

I 2001 opsamlede Richard Elkjær regnvand og hentede vand i Mågedam ca. 500 meter øst for ejendommen, da han ikke ville betale for det dyre vand, når han kunne få det helt gratis.

Hans Jæger har en fortid på Mejlgaard Gods, Glesborg, Sanderumgaard Gods, Odense, Pandebjerg Gods, Nykøbing Falster, Rosenholm Slot, Hornslet, og Vester Kejlstrup i Balle sogn.

Få uger efter vi ankom til Edmonton, fik min bror og far arbejde 750 km nord for Edmonton i British Columbia. Det hed "Lille Prærie" på det tidspunkt. Der skulle bygges et hotel, og arbejdet ville være godt betalt, da det var helt uden for lov og ret. Der var 100 km til den nærmeste købmand.

Poul Erik, mor og far ville gerne, at jeg flyttede til Chetwynd, der var brug for en frisør, så de byggede en lille bygning, hvor jeg kunne have min salon og i 1959 flyttede jeg også til Chetwynd.

ISSN: 1904-8254

Søs og Frede Skipper

Højervej 22

8600 Silkeborg

 8682 2665 / 2137 2710

sosfrede@gmail.com